

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Ústav radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva

Bakalářská práce

Posouzení efektivnosti plánování evakuačních
opatření v Havarijním plánu Jihočeského kraje

Vypracovala: Jana Čurdová
Vedoucí práce: Ing. Mgr. Marie Charvátová

České Budějovice 2016

Abstrakt

Cílem bakalářské práce bylo posoudit efektivnost plánovaných evakuačních opatření v Havarijním plánu Jihočeského kraje a navrhnout případná doporučení na zvýšení jejich efektivnosti. Pro účely naplnění zadaného cíle byla formulována výzkumná otázka: Jaký je současný stav plánovaných opatření v rámci Plánu evakuace, jako nedílné součásti Havarijního plánu Jihočeského kraje? Práce je rozčleněna do dvou částí a to části teoretické a části praktické.

Teoretická část byla sepsána na základě rešerše právních norem především zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, odborné literatury a internetových zdrojů, které se problematikou evakuace zabývají. V první kapitole byl definován pojem evakuace a skupiny obyvatelstva, pro které se evakuace plánuje přednostně. Další kapitola se zabývala rozdělením evakuace z různých hledisek (rozsahu provedených opatření, výběru osob, doby trvání, způsobu realizace). Dále je řešeno zabezpečení evakuace (pořádkové, dopravní, zdravotnické, zabezpečení ubytování, zásobování a distribuce zásob, mediální zabezpečení) a orgány zajišťující evakuaci a její celkový průběh. Poslední kapitola teoretické části se zabývala plánováním evakuace. Obsahuje podkapitoly, které tvoří ucelený přehled o jednotlivých druzích evakuačních plánů (plán evakuace jako součást havarijního plánu kraje, jako součást vnějších a vnitřních havarijních plánů, u ostatních právnických a podnikajících fyzických osob a plán evakuace v rámci povodňové ochrany).

Druhá část se již zabývala vlastním výzkumem. Byla popsána metodika výzkumu, kde byly stanoveny jednotlivé postupy a činnosti, pro získání potřebných informací.

První část výzkumné části spočívala v komparaci Havarijního plánu Jihočeského kraje s vyhláškou Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, přičemž největší důraz byl kladen na Přílohu č. 1 této Vyhlášky, kde je stanoven způsob zpracování havarijního plánu kraje.

Dále byla provedena analýza efektivnosti plánovaných evakuačních opatření prostřednictvím analýzy Plánu evakuace, jako části plánů konkrétních činností Havarijního plánu Jihočeského kraje. K posouzení efektivnosti byla zvolena dvě kritéria, kterými bylo zabezpečení evakuace a plánování evakuačních opatření pro vybrané skupiny obyvatelstva. Zvolená kritéria pro posouzení byla zaznamenána v Obrázku 1.

První kritérium bylo zaměřené na analýzu posouzení jednotlivých oblastí zabezpečení evakuace ve smyslu vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva (zabezpečení pořádkové, dopravní, zdravotnické, nouzového přežití a mediální). Jednotlivé kapitoly obsahují popis současného stavu dané problematiky, dílčí závěr a návrhy na zlepšení slabých stránek zabezpečení.

Druhé kritérium spočívalo v posouzení plánovaných opatření pro vybrané skupiny obyvatelstva, pro které se evakuace přednostně plánuje (děti do 15 let, osoby v sociálních zařízeních a pacienti ve zdravotnických zařízeních).

Pro posouzení efektivnosti jednotlivých kritérií byly významné výsledky vycházející z Bezpečnostního výzkumu VG 20132015122 "Ochrana obyvatelstva v závislosti na diferenciaci populace". Některé závěry k hodnocení zabezpečení evakuace byly podpořeny výsledky výše uvedeného výzkumu. Z výsledků vyplývá, že současný stav plánovaných opatření v Plánu evakuace je z pohledu prvního i druhého kritéria efektivní, neboť je v souladu s platnou legislativou. Současně byly nalezeny slabé stránky, které by vedly ke zefektivnění plánovaných opatření. Slabé stránky jsou shrnuty v Tabulce 1. Navrhovaná opatření jsou zaznamenána v Tabulce 2.

Klíčová slova: evakuace, evakuační opatření, Havarijní plán, zabezpečení evakuace

Abstract

The goal of this thesis is to evaluate the effectiveness of planned evacuation measures in the Emergency Plan of the South Bohemian Region and propose potential recommendations to increase their effectiveness. For the purposes of fulfilling the specified target, a research question was formulated: What is the current status of the planned measures within the Evacuation Plan as an integral part of the Emergency Plan for the South Bohemian Region? The work is divided into two parts, theoretical and practical.

The theoretical section is written based on the research of laws, primarily regarding Act no. 239/2000 Coll. on the integrated rescue system and on the Ministry of Interior Decree no. 380/2002 Coll. on preparation and implementation of the tasks for protection of the population. Other sources were technical literature and Internet resources dealing with the issue of evacuation. In the first chapter, the term of evacuation is defined, and also population groups for which the evacuation is preferably planned. The next chapter deals with the division of evacuation from different viewpoints: the extent of the measures, the selection of persons, the duration, and methods of implementation). Furthermore, the security of evacuation (law and order, transport, medical, security of accommodation, catering and distribution of supplies, and media security), and the authorities responsible for ensuring evacuation and its overall progress are dealt with. The last chapter deals with evacuation planning. It includes subsections that make up a comprehensive overview of the different types of evacuation plans (an evacuation plan as part of the emergency plan for the region, as part of the internal and external emergency plans, evacuation plans of other legal entities and entrepreneurs and an evacuation plan in the context of flood protection).

The second section deals with the author's own research. The methodology of the research has been described, in which individual processes and activities were set to obtain the necessary information. The first part of the research consists of comparing the South Bohemian Region Emergency Plan with the Ministry of Interior Decree no.

328/2001 Coll. and of some details of integrated rescue system security, while the greatest emphasis is placed on Annex no. 1 of this decree, where the system of handling the emergency plan of the region is set.

Further, the effectiveness of the planned evacuation measures have been analysed through the review of an evacuation plan, as part of plans of specific activities of the South Bohemian Emergency Plan. To assess the effectiveness, two criteria were chosen: security of evacuation and evacuation planning for selected population groups. The selected criteria for assessment are reported in figure 1.

The first criterion focuses on the analysis of the assessment of individual areas of evacuation security within the definitiv of the Ministry of Interior Decree no. 380/2002 Coll. on preparation and execution of tasks of population protection (order security, traffic, medical, emergency survival and media). Individual chapters include a description of the current state of the issue, partial conclusion and suggestions for improving security weaknesses.

The second criterion consists of the assessment of the planned measures for selected groups of the population for whom priority evacuation is planned preferentially (children under 15, persons in social institutions and patients in health-care facilities).

For assessment of the effectiveness of individual criteria, results based on Security Research VG 20132015122 "Protection of inhabitants depending on the differentiation of the population" were significant. Some conclusions were supported precisely by the results of the research mentioned above. The research results pointed to some weaknesses in the planned evacuation measures. Some of the conclusions of the evaluation of the security evacuations were supported by the results of the above research.

The aim of the thesis is to evaluate the effectiveness of planned evacuation measures in the Emergency Plan of the South Bohemian Region and propose potential recommendations to increase their effectiveness. The weaknesses are reported in Table 1. The proposed measures are reported in Table 2.

Keywords: evacuation, evacuation measures, emergency plans, evacuation

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 3. 5. 2016

.....

Jana Čurdová

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala Ing. Mgr. Marii Charvátové za cenné rady, trpělivost a vstřícný přístup po celou dobu konzultací této práce.

Obsah

ÚVOD	10
1 TEORETICKÁ ČÁST	11
1.1 Evakuace	11
1.2 Rozdělení evakuace.....	12
1.3 Zabezpečení evakuace.....	14
1.4 Orgány pro zajištění evakuace	14
1.5 Plánování evakuace.....	16
1.5.1 Plán evakuace jako součást havarijního plánu kraje	17
1.5.2 Plán evakuace v zónách havarijního plánování.....	18
1.5.3 Plán evakuace jako součást vnitřních havarijních plánů.....	20
1.5.4 Plán evakuace u ostatních právnických a podnikajících fyzických osob.....	22
1.5.5 Plán evakuace v rámci povodňové ochrany	23
2 VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU.....	25
2.1 Výzkumná otázka.....	25
2.2 Metodika výzkumu.....	25
3 VÝSLEDKY	28
3.1 Havarijní plán Jihočeského kraje	28
3.2 Plán evakuace jako součást Havarijního plánu Jihočeského kraje.....	29
3.2.1 Posouzení zabezpečení evakuace	30
3.2.2 Posouzení evakuace u vybraných skupin obyvatelstva.....	40
4 DISKUZE.....	49
4.1 Zhodnocení současného stavu zabezpečení evakuace.....	50
4.2 Zhodnocení posouzení evakuace u vybraných skupin obyvatelstva.....	53
5 ZÁVĚR	56
6 POUŽITÁ LITERATURA.....	60
7 PŘÍLOHY	66

Seznam použitých zkratk

AČR	Armáda České republiky
ČR	Česká republika
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
Havarijní plán JČK	Havarijní plán Jihočeského kraje
IZS	integrováný záchranný systém
JSDHO	jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
JSVV	jednotný systém varování a vyrozumění
KŠ	krizový štáb
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MU	mimořádná událost
OO	ochrana obyvatelstva
OPIS HZS JČK	Operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru Jihočeského kraje
ORP	obec s rozšířenou působností
PČR	Polici České republiky
SŠ	střední škola
ZŠ	základní škola
ZZS	zdravotnická záchranný služba

ÚVOD

V současné době přibývá počet mimořádných událostí (dále jen MU), které nás neustále ohrožují. Může je jednat o živelní pohromy, kterými jsou především povodně, vichřice, sněhové laviny, sesuvy půdy. MU mohou být i požáry, dopravní nehody s únikem nebezpečných látek, radiační havárie nebo průmyslové havárie. Tento fakt naznačuje, že problematika evakuace je v dnešní době velmi aktuální. Neznáme přesný čas ani místo vzniku těchto událostí, proto je potřeba, aby evakuační opatření byla na dobré úrovni, protože především ochrana života a zdraví člověka je pro nás prioritou. Mezi úkoly ochrany obyvatelstva patří varování, ukrytí, evakuace a nouzové přežití, které slouží k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. Abychom minimalizovali následky MU, je potřeba, aby na sebe jednotlivé úkoly navazovaly a připravovaná opatření byla co nejefektivnější.

Bakalářská práce se zabývala problematikou evakuačních opatření z hlediska zabezpečení evakuace a z hlediska zabezpečení evakuace u vybraných skupiny obyvatelstva, pro které se evakuace plánuje přednostně.

Cílem práce bylo posoudit efektivnost plánovaných evakuačních opatření v Havarijním plánu Jihočeského kraje (dále jen Havarijní plán JČK) a navrhnout případná doporučení na zvýšení jejich efektivnosti.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Evakuace

Podle zákona 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému se ochranou obyvatelstva rozumí plnění úkolů civilní ochrany zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. (1)

Jedním z úkolů ochrany obyvatelstva (dále jen OO) je evakuace. Hlavními legislativními předpisy, kterými je evakuace řešena jsou zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, v platném znění a Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

„Evakuace je souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených MU do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění.“ (2)

Evakuace se vztahuje na všechny osoby v místech ohrožených MU s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost, a proto se evakuace přednostně plánuje pro tyto skupiny obyvatelstva (3):

- *"děti do 15 let,*
- *pacienty ve zdravotnických zařízeních,*
- *osoby umístěné v sociálních zařízeních, osoby zdravotně postižené,*
- *doprovod pro všechny tyto skupiny."*

1.2 Rozdělení evakuace

Pro efektivní řešení problematiky evakuace je důležité si prvotně uvědomit, o jaký druh evakuace se z hlediska rozsahu provedených opatření, výběru osob, doby trvání a způsobu realizace jedná.

Z hlediska rozsahu opatření se evakuace dělí na:

evakuaci plošnou - která zahrnuje evakuaci obyvatelstva části či celého urbanistického celku, případně většího územního prostoru

evakuaci objektovou - Objektovou evakuací se rozumí krátkodobé, co nejrychlejší opuštění ohroženého objektu (zpravidla požárem, havárií, nebezpečnou látkou, nástražným výbušným systémem) po únikových cestách jednotlivci nebo skupinami osob. Jde o přesun osob na volné prostranství nebo do chráněného prostoru mimo dosah nebezpečných účinků ohrožujících zdraví a životy. Jedná se o součást preventivní ochrany před nebezpečím. (4)

Z hlediska výběru osob, kterých se evakuace týká:

všeobecnou evakuaci - vztahuje se na všechny věkové kategorie osob jak při živelních pohromách, tak i při průmyslových haváriích. (5)

částečnou evakuaci - v tomto případě jí podléhají některé nebo všechny kategorie osob, které vyžadují zvýšenou péči (6):

- *"děti do 6ti let s individuálním doprovodem;*
- *děti od 6ti do 15ti let se společným doprovodem;*
- *pacienti zdravotnických lůžkových zařízení;*
- *osoby přestárlé a osoby tělesně postižené."*

Z hlediska doby trvání se evakuace obyvatelstva dělí na:

Evakuaci krátkodobou - taková evakuace, kdy ohrožení vyplývající z dané situace nevyžaduje dlouhodobé opuštění domova. Opatření k zabezpečení nouzového přežití jsou realizována jen v omezeném rozsahu (deky, teplé nápoje). Pro evakuované obyvatelstvo není zapotřebí zajistit náhradní ubytování. (7)

Evakuaci dlouhodobou - kdy je ohrožení tak rozsáhlé, že vyžaduje dlouhodobý, více než 24 hodinový pobyt mimo domov. Pro postižené obyvatelstvo, které nemá možnost náhradního ubytování např. v podobě chaty, chalupy nebo u příbuzných, je zabezpečeno přechodné nouzové ubytování. V takovém případě jsou pro obyvatelstvo prováděna opatření k zajištění nouzového přežití obyvatelstva (ubytování, stravování, pitná voda). (7)

Vyvedení - tato varianta evakuace se provádí v případech, kdy jsou osoby vyvedeny z ohroženého místa a po ukončení zásahu, se mohou opět vrátit zpět. Většinou se jedná o zásahy menšího rozsahu, například byt v panelovém domě. (8)

Z hlediska způsobu realizace se evakuace obyvatelstva dělí na:

Řízenou evakuaci - tato evakuace je řízená orgány pověřenými řízením evakuace. Evakuované osoby využijí buď vlastních dopravních prostředků, odejdou pěšky nebo využijí prostředky hromadné přepravy zajištěné orgány řídící evakuaci. (9)

Samovolnou evakuaci - v tomto případě není proces evakuace řízený. Obyvatelstvo jedná při úniku před nebezpečím dle vlastního uvážení. Tento proces může mít tedy špatné důsledky a může dojít ke ztrátě na životech, zdraví a majetku. Cílem a snahou orgánů odpovědných za evakuaci je celý proces samovolné evakuace kontrolovat a usměrnit ji. (9)

Samoevakuaci - jde o řízené přemístění evakuovaného obyvatelstva svými prostředky po určené trase nebo směru do vlastního náhradního ubytování nebo do evakuačního

střediska, popř. do stanoveného místa nouzového ubytování. Samoevakuace je upřednostňována. (10)

1.3 Zabezpečení evakuace

Všechny části zabezpečení evakuace má na starosti zpracovatel evakuačního plánu ve spolupráci s příslušným orgánem veřejné správy.

Pořádkové zabezpečení zahrnuje především zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti. (2)

Dopravní zabezpečení je důležité z hlediska zásobování pohonnými hmotami. (2)

Zdravotnické zabezpečení evakuace zahrnuje zabezpečení poskytnutí předlékařské zdravotnické pomoci, převozu do zdravotnických zařízení a zabezpečení hygienicko-epidemiologických opatření. (2)

Zabezpečení ubytování, zásobování a distribuce zásob zabezpečuje zpracovatel evakuačního plánu na základě uzavřených smluv nebo na základě mimořádných pravomocí. Jedná se o zabezpečení nouzového stravování a zásobování pitnou vodou, potravinami a nouzovými příděly předmětů nezbytných k přežití. (2)

Zpracovatel evakuačního plánu dále zajišťuje mediální zabezpečení evakuace. To zahrnuje varování obyvatelstva, vydání návodů pro chování obyvatelstva při evakuaci a předání potřebných tísňových informací. (2)

1.4 Orgány pro zajištění evakuace

Orgány, které zajišťující průběh evakuace se rozumí pracovní skupina krizového štábu, evakuační a přijímací středisko.

Pracovní skupina krizového štábu

Pracovní skupina krizového štábu zajišťuje v první řadě řízení průběhu evakuace, koordinuje přepravu z míst shromažďování do evakuačních středisek, dále má na starosti řízení přepravy evakuovaného obyvatelstva z nástupních stanic do přijímacích středisek a do cílových míst přesunu. Kromě toho zabezpečuje dopravní prostředky

a jejich rozdělení mezi evakuační střediska. Řídí nouzové zásobování obyvatelstva, zajišťuje koordinaci činnosti jednotlivých evakuačních a přijímacích středisek. Důležitá je také spolupráce s orgány veřejné správy, zdravotnickými a humanitárními organizacemi a dokumentování průběhu celé evakuace. (2)

Evakuační středisko

Evakuační středisko bývá umístěno mimo evakuační prostor a evakuované osoby jsou zde shromažďovány a informovány o dalším postupu evakuace. Celé zařízení je zřetelně označeno nápisem, případně mezinárodním rozeznávacím znakem civilní ochrany. (2)

Evakuační středisko zabezpečuje hlavně (2):

- *"řízení přepravy z míst shromažďování do evakuačního střediska s využitím dostupných dopravních prostředků;*
- *vedení evidence o příjmu evakuovaných osob a poskytování pomoci při slučování evakuovaných rodin;*
- *přerozdělování evakuovaných osob do předurčených příjmových oblastí a přijímacích středisek;*
- *vytvoření a označení místa pro podávání základních informací v prostoru evakuačního střediska;*
- *první zdravotnickou pomoc, popřípadě přednemocniční neodkladnou péči a převoz zraněných nebo nemocných do zdravotnických zařízení,*
- *vytýčení tras k nástupním stanicím hromadné přepravy;*
- *nocleh a stravování pro personál a evakuované obyvatelstvo, které se zdrží v evakuačním středisku déle než 12 hodin;*
- *udržování veřejného pořádku v prostoru evakuačního střediska;*
- *podání informací o průběhu evakuace pracovní skupině krizového štábu."*

Přijímací středisko

Přijímací středisko je umístěno mimo evakuační prostor. Musí být označeno nápisem nebo mezinárodním rozeznávacím znakem civilní ochrany.

Přijímací středisko zajišťuje následující úkoly (2):

- *"příjem evakuovaných osob;*
- *přerozdělení evakuovaných osob do předurčených cílových míst přemístění a míst nouzového ubytování;*
- *první zdravotnickou pomoc a případný odvoz nemocných do vyčleněných zdravotnických zařízení;*
- *informování orgánů o průběhu evakuace;*
- *informování evakuovaných osob, zejména o místě nouzového ubytování a stravování;*
- *informování orgánů veřejné správy, dotčených evakuačními opatřeními, o počtech a potřebách evakuovaných osob."*

1.5 Plánování evakuace

Plánování evakuace je jeden ze základních nástrojů k přípravě ochrany obyvatelstva. Jedná se o proces přípravy nezbytných opáření k provedení evakuace obyvatelstva, jehož cílem je účinné a efektivní řízení evakuace ve spolupráci všech zúčastněných. Základem je proto včasná a dostatečná informovanost veřejnosti o připravovaných opatřeních. Celé plánování evakuace vychází z analýzy rizik daného území, s ohledem na prostor, čas, demografické a geografické podmínky ohroženého území.

Evakuace se přednostně plánuje (2):

- pro řešení MU, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu;
- ze zón havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření;
- ze zón havarijního plánování objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami, při hrozbě možného ozbrojeného konfliktu z území vyčleněného pro potřeby operační přípravy, předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových prostorů ozbrojených sil v souladu s potřebami zajištění obrany státu.

1.5.1 Plán evakuace jako součást havarijního plánu kraje

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, v platném znění, stanoví zásady a způsob zpracování, schvalování a používání havarijního plánu.

Havarijní plán kraje se zpracovává pro řešení MU, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu. Jako účelový dokument, který představuje souhrn opatření k provádění záchranných a likvidačních prací s cílem odvrátit nebo omezit bezprostřední působení ohrožení vzniklých MU a odstranit následky způsobené MU. (11)

Havarijní plán je určen k plánování a řízení postupu integrovaného záchranného systému a je závazným dokumentem pro všechny obce, správní úřady, fyzické i právnické osoby nacházející se na území daného kraje. Úkolem havarijního plánování je určení rizik a jejich zdrojů ohrožujících území kraje, stanovení postupů a odpovědností při koordinaci záchranných a likvidačních prací a opatření k ochraně obyvatelstva. Cílem havarijního plánování je teoretická příprava a poskytnutí metodiky k zajištění připravenosti daného území na řešení MU. (11)

Zpracovatelem havarijního plánu je hasičský záchranný sbor kraje. Pro jeho vypracování používá analýzu vzniku MU a z toho vyplývající ohrožení území kraje, podklady poskytnuté právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami a podklady poskytnuté dotčenými správními úřady, obecními úřady a jednotlivými složkami. (2)

Analýza vzniku MU a z toho vyplývajících ohrožení území kraje se zhotovuje na základě analytických podkladů připravených jednotlivými složkami v rozsahu jejich působnosti. Havarijní plán kraje se zpracovává v minimálně dvou vyhotoveních, jedno jako součást krizového plánu kraje pro jednání bezpečnostní rady kraje a krizového štábu kraje, druhé vyhotovení se ukládá na operačním a informačním středisku kraje. (11)

Plán evakuace obyvatelstva jako součást plánu konkrétních činností havarijního plánu kraje obsahuje (8):

- *"zásady provádění evakuace,*
- *rozsah evakuačních opatření,*
- *zabezpečení evakuace,*
- *orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění,*
- *rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace obyvatelstva."*

1.5.2 Plán evakuace v zónách havarijního plánování

Je-li obyvatelstvo ohroženo únikem nebezpečných chemických látek nebo radioaktivním zářením, připravuje se plán evakuace pro zónu havarijního plánování, jako účinné opatření pro ochranu životů a zdraví obyvatelstva. Zónou havarijního plánování se podle zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií) rozumí: "území v okolí objektu, ve kterém jsou uplatňovány požadavky ochrany obyvatelstva a požadavky územního rozvoje z hlediska havarijního plánování formou vnějšího havarijního plánu." Plán evakuace je pak nedílnou součástí vnějšího havarijního plánu.

Vnější havarijní plán se zpracovává podle zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) pro jaderná zařízení nebo pracoviště IV. kategorie a pro objekty a zařízení s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky, u kterých je pravděpodobnost vzniku závažné havárie. Zpracovatelem plánů je hasičský záchranný sbor kraje, na kterém se zařízení nachází.

(11)

1.5.2.1 Plán evakuace osob, jako součást vnějšího havarijního plán, zpracováváný pro jaderná zařízení nebo pracoviště IV. kategorie

Pracovištěm IV. kategorie se rozumí jaderné zařízení, úložiště radioaktivních odpadů, pracoviště s otevřenými radionuklidovými zářiči (12). Důležitým právním předpisem je pro plánování evakuace v této oblasti zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon), který definuje havarijní plán jako: "*soubor plánovaných opatření k likvidaci radiační nehody nebo radiační havárie a k omezení jejich následků.*" (13)

Havarijní plán se podle tohoto zákona zpracovává pro (13):

- prostory jaderného zařízení nebo pracoviště, vykonávající radiační činnost (vnitřní havarijní plán);
- pro zónu havarijního plánování (vnější havarijní plán);
- přepravu jaderných materiálů nebo zdrojů ionizujícího záření (havarijní řád).

Vnější havarijní plán se skládá ze tří vlastních částí: informační části, operativní části a plánu konkrétních činností. Plán evakuace osob se zpracovává jako jeden z plánů konkrétních činností. (11)

Plán evakuace obsahuje (11):

- *"zásady provádění evakuace;*
- *předpokládané počty evakuovaných osob;*
- *rozsah evakuačních opatření;*
- *zabezpečení evakuace;*
- *orgány určené pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění;*
- *rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace;*
- *monitorování evakuovaných osob a dekontaminačních stanovišť."*

1.5.2.2 Plán evakuace osob, jako součást vnějšího havarijního plánu, zpracováváný pro zařízení s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky, u kterých je pravděpodobnost vzniku závažné havárie

Jeli objekt zařazený do skupiny B podle zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), je provozovatel tohoto objektu povinný zpracovat podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a zpracování vnějšího havarijního plánu. Tyto podklady je poté povinný předložit krajskému úřadu a hasičskému záchrannému sboru kraje současně s předložením návrhu bezpečnostní zprávy. Dále je povinný spolupracovat s krajským úřadem a jím pověřenými organizacemi a institucemi na zajištění havarijní připravenosti v oblasti vymezené vnějším havarijním plánem. (14)

Vnější havarijní plán se skládá ze tří vlastních částí: informační části, operativní části a plánu konkrétních činností. Plán evakuace osob se zpracovává jako jeden z plánů konkrétních činností. (11)

1.5.3 Plán evakuace jako součást vnitřních havarijních plánů

Česká legislativa udává povinnost připravovat evakuaci organizacím, které pracují s vyšším množstvím nebezpečných chemických látek, než stanovuje příloha zákona 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií) a dále jaderným zařízením nebo pracovištím IV. kategorie podle zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů.

Plán evakuace obyvatelstva podle těchto právních úprav obsahuje (8):

- *"zásady provádění evakuace;*
- *rozsah evakuačních opatření;*
- *časové limity;*
- *seznam sil a prostředků, které zabezpečí evakuaci;*
- *orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění;*
- *počty osob k evakuaci a místa, odkud a kam budou evakuovány;*
- *počty osob vyžadující zvláštní péči;*
- *system řízení hromadné evakuace a samovolné evakuace."*

1.5.3.1 Plán evakuace osob, jako součást vnitřního havarijního plánu, zpracováváný pro jaderná zařízení nebo pracoviště IV. kategorie.

Vnitřní havarijní plán obsahuje vždy úvodní část, kde se uvádí základní údaje, dále zahrnuje předmět a rozsah prováděné činnosti, místo provádění činnosti a dobu jejího trvání. Kromě toho jsou zde uvedeny možné MU v rámci jednotlivých stupňů a způsob jejich zajištění, způsoby a systémy vyhlášení těchto událostí a v neposlední řadě také způsoby omezení ozáření zaměstnanců a dalších osob, které se týkají především evakuace a ukrytí. Uvádí se zde jednotlivé postupy a opatření v případě vzniku MU. (15)

1.5.3.2 Plán evakuace osob, jako součást vnitřního havarijního plánu, zpracováváný pro zařízení s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky, u kterých je pravděpodobnost vzniku závažné havárie

Nakládá-li právnická nebo podnikající fyzická osoba v určitém objektu nebo zařízení s množstvím nebezpečných látek větším, než je uvedené v příloze zákona o prevenci závažných havárií a spadá tedy do skupiny B, je povinna zpracovat vnější nebo vnitřní havarijní plány. Vnitřní havarijní plán se zpracovává zejména pro případ vzniku závažné havárie a stanoví se v něm opatření uvnitř objektu.

Vnitřní havarijní plán obsahuje (16):

- *"jména, příjmení a funkční zařazení fyzických osob, které jsou provozovatelem pověřeny k realizaci preventivních bezpečnostních opatření;*
- *scénáře možných havárií, scénáře odezvy na možné havárie, scénáře řízení odezvy na možné havárie a matice odpovědnosti za jednotlivé fáze odezvy na možné havárie;*
- *popis možných následků závažné havárie;*
- *popis činností nutných ke zmírnění následků závažné havárie;*
- *přehled ochranných zásahových prostředků, se kterými provozovatel disponuje;*
- *způsob vyrozumění dotčených orgánů a varování osob;*
- *opatření pro výcvik a plán havarijních cvičení;*
- *opatření k podpoře zmírnění následků závažné havárie mimo objekt;*
- *přehled sil a prostředků složek integrovaného záchranného systému a dalších subjektů podílejících se na řešení závažné havárie."*

1.5.4 Plán evakuace u ostatních právnických a podnikajících fyzických osob

Plán evakuace je i součástí dokumentace požární ochrany, kterou se stanovují podmínky požární bezpečnosti provozovaných činností, a prokazuje se plnění některých povinností stanovených předpisy o požární ochraně.

Požární evakuační plán obsahuje (14):

- *"určení osoby, která bude organizovat evakuaci, a místo, ze kterého bude evakuace řízena;*
- *určení osob a prostředků, s jejichž pomocí bude evakuace prováděna;*
- *určení cest a způsobu evakuace, místa, kde se evakuované osoby, popřípadě zvířata budou soustřeďovat, a určení zaměstnance, který provede kontrolu počtu evakuovaných osob;*
- *způsob zajištění první pomoci postiženým osobám;*

- *určení místa, na kterém se bude soustřeďovat evakuovaný materiál, a určení způsobu jeho střežení;*
- *grafické znázornění směru únikových cest v jednotlivých podlažích."*

Požární evakuační plán se zpracovává pro objekty a prostory, ve kterých jsou složité podmínky pro zásah nebo kde se provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím a v případě, že tak stanoví dokumentace požární ochrany zpracovaná na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti další provozované činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím. (14)

1.5.5 Plán evakuace v rámci povodňové ochrany

Ochrana před povodněmi se zajišťuje preventivními a operativními opatřeními, mezi které patří zpracování povodňových plánů. Zpracovávají se povodňové plány územních celků: Povodňový plán České republiky, povodňový plán správních obvodů krajů, povodňový plán správních obvodů obcí s rozšířenou působností, povodňový plán obcí. Dále jsou to také povodňové plány staveb ohrožených povodněmi, nacházejících se v záplavovém území. Povinnost zpracovat povodňový plán má právo uložit vodoprávní úřad vlastníkům pozemků, které se nacházejí v záplavovém území. (17)

Povodňový plán obsahuje (17):

- *"věcnou část, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce, povodí nebo jiného územního celku, směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity;*
- *organizační část, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi, úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby;*
- *grafickou část, která obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména záplavová území, evakuační trasy a místa soustřeďení, hlásné profily, informační místa."*

Pro efektivní plánování evakuace ze záplavových území je potřeba stanovit záplavová území, která vychází z hydrologických výpočtů, analýzy povodňového ohrožení, dále jsou důležité podklady správců povodí. Může se jednat o přirozené i zvláštní povodně, při kterých je evakuace nutná. Evakuace se realizuje podle povodňových nebo havarijních plánů. Hrozí-li přirozené povodně, provádí se evakuace na základě rozhodnutí povodňového orgánu, který vyhodnotí situaci podle aktuální povodňové situace. Při ohrožení zvláštní povodní, kdy eventuelně hrozí havárie na vodním díle a je možnost vzniku průlomové vlny, varuje se obyvatelstvo a provádí se okamžitá evakuace. Při vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu na území, které je ohroženo MU na vodním díle, se evakuace na základě rozhodnutí krizového štábu provádí z daného území. (2)

2 VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU

2.1 Výzkumná otázka

Jaký je současný stav plánovaných opatření v rámci Plánu evakuace, jako nedílné součásti Havarijního plánu Jihočeského kraje?

2.2 Metodika výzkumu

Cílem této bakalářské práce bylo posoudit efektivnost plánovaných evakuačních opatření v Havarijním plánu JČK a navrhnout případná doporučení na zvýšení jejich efektivnosti.

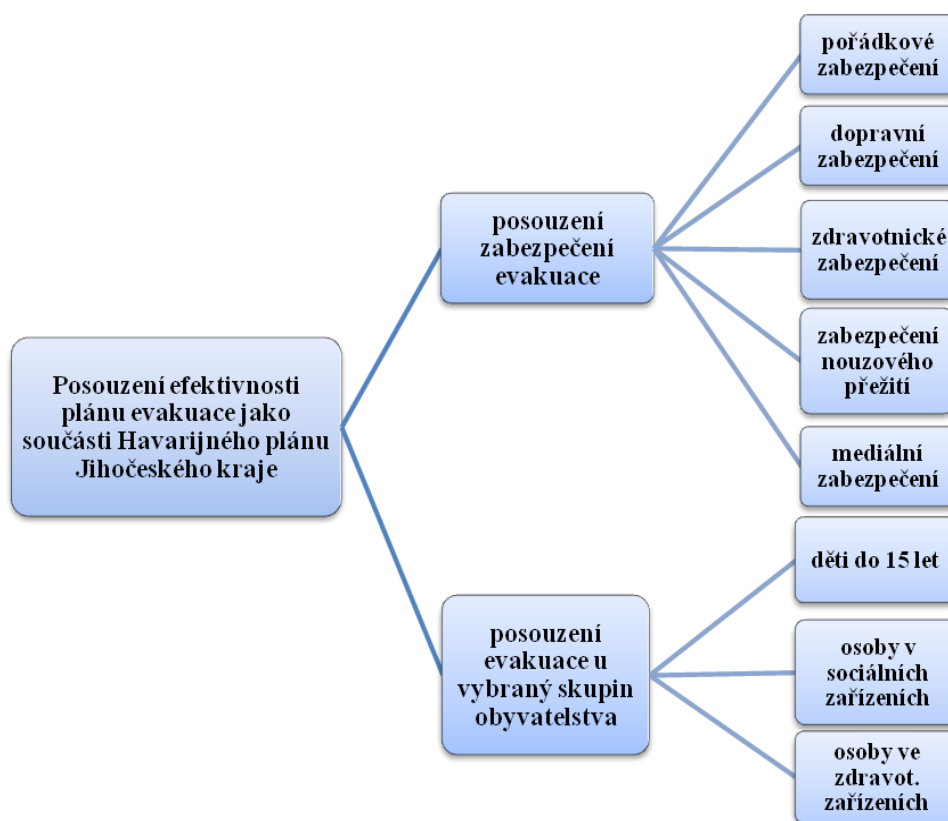
V první fázi byla provedena komparace Havarijního plánu JČK s platnou legislativou, tedy vyhláškou Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. V příloze č. 1 vyhlášky je stanoven způsob zpracování havarijního plánu kraje.

Druhá fáze spočívala v samotném posouzení efektivnosti plánovaných evakuačních opatření prostřednictvím analýzy Plánu evakuace, jako části plánů konkrétních činností Havarijního plánu JČK. Byla zvolena dvě kritéria pro posouzení efektivnosti plánovaných evakuačních opatření. Jednalo se o zabezpečení evakuace a evakuační opatření pro skupiny obyvatelstva, pro které se evakuace plánuje přednostně. Jednotlivá kritéria zobrazuje Obrázek 1.

Prvním kritériem bylo zabezpečení evakuace. Analýza spočívala v posuzování jednotlivých oblastí zabezpečení evakuace ve smyslu vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Jednalo se o zabezpečení pořádkové, dopravní, zdravotnické, nouzového přežití a mediální.

Druhé kritérium pro posouzení efektivnosti plánovaných evakuačních opatření bylo posouzení plánovaných opatření pro vybrané skupiny obyvatelstva, pro které se evakuace přednostně plánuje (děti do 15 let, osoby v sociálních zařízeních a pacienti ve zdravotnických zařízeních). Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva mezi vybrané skupiny obyvatelstva, pro které

se evakuace plánuje přednostně řadí také osoby zdravotně postižené a doprovod všech osob definovaných vyhláškou. Z důvodu neznalosti přehledu o počtu a výskytu zdravotně postižených osob, nebyla tato skupina v práci podrobně řešena. Problém zdravotně postižených osob vyplynul z analýzy vybraných kritérií. Předpokládá se, že doprovodem osob (dětí do 15 let, zdravotně postižených osob, osob v sociálních a zdravotnických zařízeních) budou osoby zdravé, bez potřeby další pomoci, proto tato skupina není v bakalářské práci posuzovaná.

Obrázek 1: Kritéria pro posouzení efektivity plánu evakuace

Zdroj: vlastní výzkum

Těžištěm získaných informací byly odborné články v předmětné oblasti. Jednalo se převážně o články zpracované na základě výsledků vycházející z Bezpečnostního výzkumu VG 20132015122 "Ochrana obyvatelstva v závislosti na diferenciaci populace" (dále jen VG122). Některé závěry k hodnocení zabezpečení evakuace byly podpořeny výsledky výzkumu. Články publikované k výsledkům VG122 byly klíčové pro získání ucelenějšího náhledu na danou problematiku a mohla tak být navrhnutá případná opatření na zefektivnění zabezpečení evakuace.

3 VÝSLEDKY

3.1 Havarijní plán Jihočeského kraje

Popis současného stavu:

Havarijní plán kraje se podle vyhlášky Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému zpracovává pro řešení MU, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu. Příloha č. 1 této vyhlášky obsahuje způsob zpracování a veškeré náležitosti, které má Havarijní plán kraje obsahovat. (11)

Skládá se ze tří základních částí, které obsahují další podrobnosti. Jedná se o:

Informační část A, která obsahuje charakteristiku území kraje (počty osob, vodní toky, vodní díla, přehled chráněných území, zdravotnická zařízení, sociální zařízení, počty dětí ve školách a školských zařízeních, jesle, dětské domovy silnice, železnice, hraniční přechody, elektroenergetika, plynárenství, protipovodňová opatření) a druhy MU (jednotlivé subjekty, seznam možných míst ohrožení).

Operativní část B, obsahuje Poplachový plán IZS, přehled sil a prostředků HZS, pomoc poskytovaná sousedním krajům, pomoc ze sousedních krajů, pomoc z ústřední úrovně, spojení (kontakty)

Plány konkrétních činností C, ve kterém je zpracováno 14 plánů, kterými jsou plán: vyrozumění, traumatologický, varování obyvatelstva, ukrytí obyvatelstva, individuální ochrany obyvatelstva, evakuace obyvatelstva, nouzového přežití obyvatelstva, monitorování, pohotovostní plán veterinárních opatření, veřejného pořádku a bezpečnosti, ochrany kulturních památek, hygienických a protiepidemických opatření, komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky a odstranění odpadů.

Poslední částí je **grafická dokumentace**, kterou tvoří mapy, grafy a schémata. Jedná se především přehled plynovodů, elektroenergetických sítí, zařízení/objektů zařazených do skupiny A a B, přehled silniční a dálniční sítě v Jihočeském kraji.

Dílčí závěr:

Havarijní plán JČK splňuje všechny požadavky a obsahuje všechny body, které nařizuje výše uvedená Vyhláška.

3.2 Plán evakuace jako součást Havarijního plánu Jihočeského kraje

Plán evakuace jako jeden z plánu konkrétních činností Havarijního plánu JČK obsahuje zásady provádění evakuace, ve které je blíže specifikované jak se evakuace dělí, pro jaké skupiny obyvatel se přednostně plánuje a za jakých situací a pro jaké objekty se plánuje. Dále je zde uveden rozsah evakuačních opatření, které se plánují pro určené prostory, ale i pro evakuaci, která se bude provádět na základě konkrétní situace operativně. Vždy záleží na konkrétní situaci, jestli budou provedena všechna opatření, nebo se některá z nich v závislosti na čase přípravy evakuace zcela zruší. Další část obsahuje zabezpečení evakuace a to zejména dopravní zabezpečení, zdravotnické zabezpečení, pořádkové zabezpečení, mediální zabezpečení, zabezpečení příjmu evakuovaných osob a nouzové přežití obyvatelstva. Předposlední kapitola pak popisuje jednotlivé orgány řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění a následnou tabulku, ve které jsou rozdělené jednotlivé činnosti a odpovědnost za ně. V poslední části jsou ve zkratce popsány povinnosti evakuovaných osob a odkaz na webové stránky HZS ČR, kde lze stáhnout příručky pro evakuované obyvatelstvo. Evakuační plán obsahuje dvě přílohy: Nařízení hejtmána k provedení evakuace a Vzory tiskopisů pro plánování a organizaci evakuace.

Jako nedostačující považuji nedostatečně rozpracovanou část, ve které mají být informace pro evakuované obyvatelstvo, chybí zde například vzor evakuačního zavazadla, ukázka evakuačního listu a to, jak s ním mají lidé pracovat, jak mají evakuační list vyplnit a kde ho nechat. Vše je zde odkázané jen na webové stránky, na kterých se vše musí najít, což mi přijde zbytečně zdlouhavé. Další nedostatek vidím v tom, že vzory tiskopisů neobsahují vzory evakuačních listů a čestného prohlášení v případě evakuace. Výše uvedené doporučuji doplnit.

3.2.1 Posouzení zabezpečení evakuace

3.2.1.1 Pořádkové zabezpečení evakuace

Popis současného stavu:

Dle vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva v platném znění zajišťuje pořádkové zabezpečení evakuace zpracovatel evakuačního plánu, ve spolupráci s příslušným orgánem veřejné správy. Dle výše uvedené vyhlášky toto zabezpečení shrnuje zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti v průběhu celé evakuace. (2)

Pořádkové zabezpečení je v plánu evakuace Havarijního plánu JČK řešena v Plánu veřejného pořádku a bezpečnosti, na který se odkazuje. Z toho plánu plyne, že se jedná o opatření v souvislosti s ochranou života a zdraví osob a z hlediska evakuace je to konkrétně záchrana bezprostředně ohrožených osob, případně evakuace, omezení vstupu nepovolaných osob na místo zásahu, opatření při vyhlášení evakuace, zajištění evidence evakuovaných osob.

Opatření v souvislosti se zabezpečením majetku jsou: uzavření místa zásahu a omezení vstupu nepovolaných osob na místo zásahu a střežení evakuovaného území a majetku.

Opatření na místě zásahu obsahují: určení vstupních a výstupních míst na hranici vnější zóny pro dopravní prostředky určené k evakuaci osob.

Opatření při regulaci pohybu osob a vozidel zahrnují: zajištění veřejného pořádku v místech dekontaminace a v místech příjmu evakuovaných osob, usměrňování řízené a samovolné evakuace. Zajištění opatření regulace pohybu osob a vozidel vykonávají hlídky Policie ČR na pevných stanovištích, evakuačních trasách, v místě zásahu a v místě mimo zásah a v neposlední řadě monitorují celkovou dopravní situaci. Dále se jedná o činnosti hlídek městské a obecní police. Jedná se o běžné zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti silniční dopravy, uzavření evakuovaných prostorů a podle konkrétních podmínek a situace i kontrolou opuštěných prostorů směřující

k ochraně majetku. Na zajištění pořádkového zabezpečení se podílejí PČR, AČR, Městská policie, obce a JSDHO. (18)

Dílčí závěr:

Problémem, který vyvstává z plánování evakuace z hlediska pořádkového zabezpečení, a se kterým musí odpovědné orgány, které evakuaci obyvatelstva provádějí počítat, může být neochota nebo odmítnutí se evakuovat z ohroženého území. Pro tyto účely zpracovalo Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky v součinnosti s Policejním prezidiem České republiky Právní stanovisko k pravomocem a postupu odpovědných orgánů při evakuaci obyvatelstva, pokud je tato evakuovanými osobami odmítána a to na základě přílohy k usnesení vlády České republiky ze dne 14. července 2014 č. 570 – Opatření pro zlepšení ochrany před povodněmi vyplývající z Vyhodnocení povodně v červnu 2013.

Podle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS, je velitel zásahu oprávněn při provádění záchranných a likvidačních prací mimo jiné nařídít evakuaci osob a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svou totožnost a tato osoba je povinna vyhovět jeho výzvě. Fyzická osoba je povinna strpět omezení, která vyplývají z opatření stanovených při MU a omezení nařízená velitelem zásahu při provádění záchranných a likvidačních prací. V případě, že by tím fyzická osoba ohrozila život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob anebo pokud jí v tom brání důležité okolnosti, které by zjevně způsobily závažnější následek než ohrožení, kterému se má předcházet, může odmítnout plnění těchto povinností. Fyzické osobě může být udělena pokuta za nesplnění těchto povinností a to ve výši až 20 000 Kč. Odmítne-li se fyzická osoba evakuovat z místa ohrožení, může se dopustit přestupku a mělo by s ní být zahájeno správní řízení. (1)

V případě odmítnutí evakuace lze též využít některé pravomoci Police ČR, které vyplývají ze zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v platném znění. V tomto zákoně je stanoveno, že je příslušník Policie ČR v případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti povinen provést úkon v rámci své pravomoci nebo přijmout jiné opatření, aby ohrožení nebo porušení odstranil. Osobě, proti které

příslušníci Policie ČR provádějí úkon, nesmí vzniknout bezdůvodná újma, ale zároveň musí dbát na to, aby újma nevznikla osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena. V praxi to tedy znamená, že když osoba odmítne evakuaci, je potřeba porovnat nebezpečí, které této osobě hrozí s újmou, kterou může tato osoba utrpět při zákroku. Ve výsledku musí policista zvolit adekvátní prostředky k dosažení účelu úkonu. Razantnější prostředky je nutné volit v případě, že se osoba odmítne evakuovat a zároveň brání v evakuaci i jiným osobám, které jsou tímto jednáním ohroženy na životě nebo zdraví. Nikdy však nesmí být postupováno tak, aby byla překročena míra nezbytná k dosažení účelu úkonu, tedy k úspěšné evakuaci osob. (19)

Jednou z povinností příslušníků Policie ČR, je v případě provádění evakuace poučit tyto osoby o situaci, která nastala a v případě odmítnutí evakuace jim vysvětlit případné důsledky. Osobu, která se odmítá evakuovat a ohrožuje tím svůj život, život nebo zdraví jiných osob nebo majetek, je policista oprávněn zajistit. (19)

Na problém odmítání evakuovat se z místa ohroženého MU poukazuje také výsledek dotazníkového šetření, který byl proveden v rámci Bezpečnostního výzkumu VG122, kdy necelé 1 % dotazovaných uvedlo, že by se odmítlo evakuovat. (20)

Návrh na zlepšení:

V souvislosti s pořádkovým zabezpečením navrhuji toto řešení:

- Vštěpovat informace o zákonné povinnosti občanů a případných následcích při jejím nedodržení.
- Převést některé kompetence příslušníků Policie ČR i na další zasahující složky (HZS ČR, JSDHO, ZZS), které se mohou s problematikou odmítnutí evakuace setkat.

3.2.1.2 Dopravní zabezpečení evakuace

Popis současného stavu:

Dopravní zabezpečení definuje vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva v platném znění. Dopravní zabezpečení dle této vyhlášky zabezpečuje zpracovatel evakuačního plánu v součinnosti s orgánem veřejné správy. Jedná-li se o organizovanou hromadnou přepravu osob, zabezpečuje také zásobování pohonnými hmotami. (2)

Pro plánování dopravního zabezpečení je třeba vzít v potaz několik aspektů. Prvním je zabezpečení dostatečného množství dopravních prostředků pro evakuaci obyvatelstva. Druhým aspektem je brát ohled na vybrané skupiny obyvatelstva, zejména na osoby zdravotně postižené, pro které je potřeba zajistit vhodné dopravní prostředky. (21)

Dílčí závěr:

Dle Plánu evakuace se předpokládá, že více než 40-60 % obyvatelstva zvolí vlastní dopravní prostředky. Pro zbytek obyvatelstva je plánován řízený odvoz prostřednictvím smluvně zajištěných autodopravců, popř. složkami IZS. Dopravní zabezpečení zajišťují dopravci hromadné přepravy osob na základě uzavřených smluv, ale v případě nedostatku řidičů hromadných dopravních prostředků tuto přepravu zajistí HZS ČR z řad složek IZS. Hromadné dopravní prostředky jsou dopravci přistavovány na nástupní místa evakuovaných obcí na výzvu OPIS HZS JČK. (18)

Procentuální hodnota toho, že si 40-60 % obyvatelstva zvolí vlastní prostředek je stále více diskutovaná. Vychází to i z výzkumu Mgr. Elišky Vítové, která ve své práci uvádí, že by se 78 % obyvatelstva v ohrožené oblasti evakovalo samostatně, tzn. opustilo území bez požadavků a nároků na dopravu organizovanou orgány zajišťujícími evakuaci, což je téměř dvojnásobek předpokládaného počtu osob, vezme-li se v potaz, že 40 % je dolní hranice předpokládaného odhadu. (22)

K obdobným závěrům se dospělo v rámci Bezpečnostního výzkumu VG122. Z výsledků vyplynulo, že by se evakovalo vlastními dopravními 56 % dotazovaných. (23)

Odhad počtu osob, které by při evakuaci využily vlastní vozidla je velmi důležitý pro další plánování. S vrůstajícím počtem osob, které by namísto smluvně zajištěných dopravních prostředků využily vozidla vlastní, stoupá zatíženost evakuačních tras. S tím i neodmyslitelně souvisí problém neznalosti tras evakuovanými a jejich neřízená evakuace, tzn. evakuace samovolná bez dodržování pokynů orgánů zabezpečující evakuaci osob. Z Bezpečnostního výzkumu VG 122 vyplývá, že 78 % dotazovaných nezná evakuační trasy a 23 % dotazovaných, by se evakovalo vlastním automobilem bez pokynu orgánů zabezpečující evakuaci. (21)

Individuální přepravu hendikepovaných, nemocných či jinak zdravotně postižených obyvatel zajistí dle potřeby HZS ČR nebo další složky IZS (18). V Plánu evakuace není jasně stanovený způsob, jak bude tato individuální přeprava naplněna. V současné době nejsou známy počty hendikepovaných nebo zdravotně omezených obyvatel v Jihočeském kraji, což znemožňuje efektivně dopravní zabezpečení naplánovat. Tyto informace jsou nezbytné pro stanovení počtu vhodných dopravních prostředků a případných asistentů potřebných při evakuaci těchto osob.

Návrh na zlepšení

V souvislosti s dopravním zabezpečením navrhuji tato opatření:

- Provést kvalifikovaný odhad počtu zdravotně postižených osob, respektive osob, které by v případě evakuace potřebovaly asistenci za účelem efektivnějšího dopravního zabezpečení evakuace s cílem zajistit adekvátní dopravní prostředky, které by odpovídaly zdravotním potřebám osob.
- V Plánu evakuace aktualizovat předpokládaný počet dopravních prostředků potřebných k zabezpečení evakuace.

- Vštěpovat informace o problému samovolné evakuace a neznalosti evakuačních tras evakuovaným osobám.

3.2.1.3 Zdravotnické zabezpečení evakuace

Popis současného stavu:

Zdravotnické zabezpečení evakuace upravuje vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva v platném znění. Dle této vyhlášky zdravotnické zabezpečení zajišťuje zpracovatel plánu evakuace ve spolupráci s příslušným orgánem veřejné správy. Tento druh zabezpečení evakuace obsahuje zabezpečení poskytování předlékařské zdravotnické pomoci, převoz do zdravotnických zařízení a zabezpečení hygienicko-epidemiologických opatření. (2)

Zdravotnickým zabezpečením je v Plánu evakuace myšleno především poskytování laické první pomoci svépomocí a vzájemnou pomocí občanů, a také odborná zdravotnická a lékařská pomoc, která je zajišťována v evakuačních střediscích, přijímacích střediscích a ubytovacích místech, tedy v průběhu evakuačních přesunů.

Odborná zdravotnická a lékařská pomoc je organizována a poskytována jako zdravotnická (lékařská) záchranná služba, lékařská služba první pomoci, zdravotnická péče praktických a odborných lékařů. Je využita veřejná síť lékáren a zdravotnická dopravní služba k převozu pacientů do nemocničních zařízení (v místech ubytování je možné využít členů oblastních spolků Českého červeného kříže). (18)

Problematika zdravotnického zabezpečení je řešena v rámci Traumatologického plánu a částečně také v Plánu hygienických a protiepidemických opatření, kde jsou stanovena hygienická a protiepidemická opatření v opuštěném prostoru, v příjmových a ubytovacích místech.

Dílčí závěr:

Zdravotnické zabezpečení je zaměřeno na poskytování laické první pomoci. Lze ale předpokládat, že informace občanů o správném poskytování laické první pomoci nebudou dostačující. Tento fakt potvrzuje výzkum Lenky Havlíčkové z roku 2012, jejíž

výzkum dokázal, že teoretické znalosti v oblasti první pomoci ovládá 61 % respondentů. (24)

Dalším důkazem o špatné úrovni poskytování laické první pomoci je výzkum Moniky Michlíčkové z roku 2014, která ve svém výzkumu uvádí, že správné znalosti a vědomosti o poskytování první pomoci má pouze 60 % dotazovaných respondentů. (25). Z výše uvedeného je tedy jasné, že poskytování laické první pomoci by nebylo efektivní, proto je potřeba se zaměřit na vzdělávání obyvatelstva v této oblasti.

Dalším problémem je, že v současné době není znán počet ani místo výskytu zdravotně postižených osob, které by potřebovali speciální asistenci, popř. zdravotnickou pomoc při evakuaci. Neznalost výskytu těchto osob by mohl účelně řešit jejich registr, z výsledků Bezpečnostního výzkumu VG122 se však prokázala neochota osob se registrovat. 88,5 % dotazovaných, by se odmítlo v tomto systému registrovat. (23)

Návrh na zlepšení:

K řešení kritických bodů zdravotnického zabezpečení navrhuji tato řešení:

- Zvýšit teoretické a praktické znalosti obyvatelstva v oblasti poskytování první pomoci. Zvláštní důraz klást na výuku první pomoci na školách.
- Provést odhad počtu osob (osoby zdravotně postižené), které by v případě evakuace potřebovaly zdravotnickou péči nebo asistenci. Tyto osoby popřípadě evidovat v jednotném systému.
- Vštěpovat informace o pozitivních stránkách evidence v systému.

3.2.1.4 Zabezpečení nouzového přežití

Popis současného stavu:

Dle vyhlášky Ministerstva vnitra 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, v platném znění se tímto zabezpečením myslí zabezpečení

ubytování, zásobování a distribuce zásob. Zajišťuje ho zpracovatel evakuačního plánu na základě uzavřených smluv nebo na základě mimořádných pravomocí a jedná se o zabezpečení nouzového stravování a zásobování pitnou vodou, potravinami a nouzovými přídělky předmětů nezbytných k přežití. (2)

Havarijní plán JČK tuto problematiku řeší podrobněji v Plánu nouzového přežití, kde definuje následující činnosti: nouzové ubytování a stravování, nouzové zásobování potravinami, nouzové zásobování pitnou vodou, nouzové základní služby obyvatelstvu, nouzové dodávky energií, organizování humanitární pomoci a rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva. Opatření nouzového přežití navazují na evakuaci obyvatelstva s cílem zabezpečit základní životní potřeby (na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu), které si obyvatelstvo nemůže zajistit vlastními silami. Zabezpečení nezbytných základních potřeb pro evakuované obyvatelstvo bude řešeno cestou starosty příjmové obce, starosty ORP a hejtmánem cestou příslušných KŠ. Požadavky starostů příjmových obcí k zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva, které nelze zabezpečit z místních zdrojů, budou zasílány na formuláři KŠ ORP, resp. KŠ kraje. (18)

Dílčí závěr:

Při plánování zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva je důležité vzít v potaz několik aspektů zabezpečení. Jedním z nich jsou požadavky na místa nouzového ubytování. V rámci VG122 se zjistilo, že ze 84 % dotazovaných, by nepožadovalo specifické podmínky pro nouzové ubytování. Specifické podmínky byly požadovány z hlediska stravy a z důvodu zdravotního omezení respondentů. Nejčastějšími důvody byly alergie na potraviny nebo konkrétní potravinové doplňky, ojedinělými případy nebyly zdravotní omezení (diabetes mellitus). Dalším aspektem je znát místa, kam by se lidé v případě evakuace evakovali. Z výsledků Bezpečnostního výzkumu VG122 vyplývá, že velká část respondentů, by se evakovala k příbuzným, ke známým nebo na vlastní rekreační chaty. Z toho vyplývá skutečnost, že 62 % obyvatelstva by namísto smluvně zajištěných míst nouzového ubytování využila místa vlastní. Pro kvalitní

zabezpečení nouzového ubytování, by bylo žádoucí provést důkladnější analýzu potřeb osob z pohledu věku (děti, senioři), zdravotního stavu (potravinové alergie, diabetes mellitus) a náboženství (konkrétní potraviny). (21)

Návrh na zlepšení:

V souvislosti se zabezpečením nouzového přežití navrhuji tato opatření:

- Provést analýzu specifických potřeb osob na místa nouzového ubytování a stravování.
- Zjistit orientační počet osob, pro které by bylo potřeba zajistit nouzové ubytování.

Výše uvedené výsledky zařadit do Havarijního plánu JČK a průběžně je aktualizovat.

3.2.1.5 Mediální zabezpečení evakuace

Popis současného stavu:

Mediální zabezpečení dle vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva v platném znění zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu a zahrnuje zabezpečení varování obyvatelstva, vydání návodů pro chování obyvatelstva s následným předáním potřebných tísňových informací. (2)

Mediálním zabezpečením je myšleno především seznámení obyvatelstva s vydanými pokyny pro chování obyvatelstva k přípravě a provedení evakuace hromadnými informačními prostředky, elektronickými sirénami s hlasovou modulací, místním rozhlasem, mobilními rozhlasovými zařízeními a dalšími dostupnými prostředky.

Problematika mediálního zabezpečení je v Havarijním plánu JČK řešena v Plánu varování a Plánu komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky.

Varování je souhrn organizačních, technických a provozních opatření, jehož cílem je včasné předání varovné informace o reálné hroziící nebo již vzniklé MU vyžadující realizaci opatření na ochranu životů a zdraví obyvatelstva a majetku. K varování

obyvatelstva je v České republice využívám tzv. "Jednotný systém varování a vyrozumění" (dále jen JSVV). JSVV je dle vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva v platném znění technicky, provozně a organizačně zabezpečen vyrozumívacími centry, telekomunikačními a radiokomunikačními sítěmi a koncovými prvky varování a vyrozumění. Systém varování obyvatelstva obsahuje síť zadávacích terminálů, vysílačů a koncových prvků varování schopných vydávat varovný signál. (2)

Dílčí závěr:

Plán varování obsahuje kvalitně zpracovaný přehled koncových prvků JSVV v Jihočeském kraji, celkový počet sirén v kraji, mapa pokrytí signálem sirén v kraji, přehled doplňkových a náhradních zařízení pro varování a informování obyvatelstva v Jihočeském kraji.

Zásadní problém mediálního zabezpečení souvisí s osobami zdravotně postiženými, zejména se jedná o osoby neslyšící a nevidomé. Není znán počet ani místo výskytu těchto osob a v současné době neexistuje způsob, jak efektivně varovat osoby s tímto postižením. Spoléhá se tedy na pomoc ostatních obyvatel, kteří mají přehled o těchto osobách ve svém okolí a mohou jim předat informaci o hrozícím nebezpečí.

Jedna z částí Bezpečnostního výzkumu VG122 byla zaměřená na chování obyvatelstva při zaznění varovného signálu Všeobecná výstraha. Výsledky výzkumu poukazují na fakt, že lidé nejsou dostatečně informováni o správném chování v případě vzniku MU, protože jen 78 % obyvatel správně odpovědělo na otázku, jak by se zachovali v případě zaznění Všeobecné výstrahy. Druhou nejvíce označovanou odpovědí bylo, že by vyšli před dům a zjistili co se děje. Tato odpověď se objevila v 10 %. Z výsledků je zřejmé, že obyvatelstvo nezná doporučené způsoby chování v případě zaznění varovného signálu Všeobecná výstraha, který je pokynem pro ukrytí se ve zděné budově, uzavření oken a zapnutí hromadných sdělovacích prostředků. (26)

Návrh na zlepšení:

V souvislosti s mediálním zabezpečením navrhuji tato řešení:

- Vytvořit materiály týkající se oblasti evakuace pro zdravotně postižené osoby, které by svým obsahem a formou odpovídaly zdravotnímu postižení (videonahrávky ve znakové řeči, pokyny pro obyvatelstvo v Braillově písmu).
- Systematicky vzdělávat osoby již od útlého věku v oblasti ochrany obyvatelstva.

3.2.2 Posouzení evakuace u vybraných skupin obyvatelstva

Evakuace je velmi komplikovaný proces a přednostně se plánuje pro vybrané skupiny obyvatelstva, kterými jsou děti do 15 let věku, osoby zdravotně postižené, osoby ve zdravotnických a sociálních zařízeních a jejich doprovod. (2)

Přepokládá se, že se tyto osoby nacházejí v určitých zařízeních, charakteristických pro danou skupinu.

3.2.2.1 Děti do 15 let věku

Popis současného stavu:

Jednou ze skupin obyvatelstva, pro které se evakuace plánuje přednostně, jsou podle vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, v platném znění, děti do 15 let. Havarijní plán ale plánuje evakuaci pro všechny typy škol. Z hlediska zabezpečení evakuace tedy beze v potaz děti, žáky a studenty nacházejících se v MŠ, ZŠ a SŠ.

Dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon) tvoří vzdělávací soustavu v České republice školy a školská zařízení. Školy se dělí na mateřskou školu, základní školu, střední školu (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odbornou školu, základní uměleckou školu a jazykovou školu s právem státní jazykové zkoušky. Školským zařízením se rozumí takové zařízení, které poskytuje služby

a vzdělávání, doplňující nebo podporující vzdělávání ve školách nebo s ní přímo souvisejí. Mohou také zajišťovat ústavní a ochrannou výchovu nebo preventivně výchovnou péči. Školský zákon dělí školská zařízení na zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, školská výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči. Školy a školská zařízení musí být zapsána ve školském rejstříku, aby mohla vykonávat svou činnost. (27)

Zřizovatelem škol a školských zařízení je kraj, obec a dobrovolný svazek obcí, předmětem jehož činnosti jsou úkoly v oblasti školství. Zřizuje je jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace a to podle zákona č. 219/2000 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování, v platném znění. Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo práce a sociálních věcí zřizuje školy a školská zařízení jako organizační složky státu nebo jako jejich součásti. Jako státní příspěvkové organizace mohou zřídit Ministerstva a ostatní organizační složky státu mateřské školy a jim sloužící zařízení školního stravování. Ministerstvo zahraničních věcí zřizuje školy při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky jako součást těchto úřadů. Jako školské právnické osoby nebo právnické osoby mohou zřizovat školy a školská zařízení také registrované církve a náboženské společnosti a předmětem jejich činnosti je poskytování vzdělávání nebo školských služeb. (27, 28)

Problematiku vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami upravuje školský zákon. Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami může být osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním. Zdravotním postižením může být mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování. Zdravotním znevýhodněním je zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání. Sociálním

znevýhodněním je myšleno rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova. (27)

Dále se problematikou zabývá vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, v platném znění, kterým se myslí děti, žáci a studenti se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. (29) Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění definuje zdravotní postižení jako postižení tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby. (30)

Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením mohou navštěvovat i speciální školy, které se dělí na (29):

- MŠ, ŽS a SŠ pro zrakově postižené (střední odborné učiliště pro zrakově postižené, odborné učiliště pro zrakově postižené, praktická škola pro zrakově postižené, gymnázium pro zrakově postižené, střední odborná škola pro zrakově postižené), konzervatoř pro zrakově postižené;
- MŠ, ŽS a SŠ pro sluchově postižené (střední odborné učiliště pro sluchově postižené, odborné učiliště pro sluchově postižené, praktická škola pro sluchově postižené, gymnázium pro sluchově postižené, střední odborná škola pro sluchově postižené);
- MŠ a ZŠ pro hluchoslepé;
- MŠ, ŽS a SŠ pro tělesně postižené (střední odborné učiliště pro tělesně postižené, odborné učiliště pro tělesně postižené, praktická škola pro tělesně postižené, gymnázium pro tělesně postižené, střední odborná škola pro tělesně postižené);
- MŠ a ZŠ logopedická;
- MŠ a ZŠ speciální, ZŠ praktická, odborné učiliště, praktická škola;
- ZŠ pro žáky se specifickými poruchami učení, ŽŠ pro žáky se specifickými poruchami chování;

- MŠ a ZŠ při zdravotnickém zařízení, základní škola při zdravotnickém zařízení, základní škola speciální při zdravotnickém zařízení.

Dílčí závěr:

Zdravotně postižené osoby se vykytují ve školách speciálních, ale postižené osoby se mohou vyskytovat také v MŠ, ZŠ a SŠ, a neznalost jejich výskytu v těchto školách je pro plánování zabezpečení evakuace zásadní. Havarijní plán zná počty MŠ, ZŠ a SŠ v Jihočeském kraji. V současné době se na území kraje vyskytuje 314 MŠ, 255 ZŠ a 91 SŠ (31).

Co ovšem může komplikovat celý proces evakuace je fakt, že není znán počet zdravotně postižených osob v těchto školách, ani druh jejich postižení. To může komplikovat průběh a zabezpečení evakuace, protože se předpokládá, že tyto lidé budou potřebovat speciální dopravní prostředky pro evakuaci, více času a popřípadě také asistenci.

Významným aspektem u této vybrané skupiny obyvatelstva je jejich nedostatečná informovanost a znalost doporučených způsobů chování v případě vzniku MU. Je patrné, že děti, žáci a studenti neznají doporučené chování při vzniku MU. Jejich aktivita bude závislá na činnosti orgánů krizového řízení. Snahou je začlenit některá témata z oblasti ochrany obyvatelstva do výuky. Pokynem MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za MU do vzdělávacích programů z roku 2003 byl stanoven rozsah minimálně 6 vyučovacích hodin v každém školním roce a přehled témat, která si mají děti, žáci a studenti postupně osvojovat. V roce 2004 schválilo MŠMT nový školský zákon, zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání, ve znění pozdějších předpisů. S přijetím zákona souvisela změna vzdělávacích dokumentů. Došlo k nahrazení učebních osnov tzv. rámcovými vzdělávacími programy pro základní, gymnaziální a střední odborné vzdělávání, podle kterých se začala realizovat výuka ve školách od roku 2007. V lednu 2013 byly schváleny upravené rámcové vzdělávací programy pro základní vzdělávání a jsou platné

od školního roku 2013/2014, které přinesly širší specifikaci a rozpracování témat dopravní výchovy a také ochrany člověka za běžných rizik a MU. (32, 33, 34)

V současné době existují studijní materiály vydaných MŠMT, týkajících se "Ochranou člověka za mimořádných událostí", které by měly být vhodně zařazené do výuky. I přes tento fakt zůstávají děti, žáci a studenti nedostatečně informováni o dané problematice a je tedy žádoucí intenzivně pracovat na jejich vzdělanosti v oblasti ochrany obyvatelstva, popř. kontrolovat, zda výuka v této oblasti opravdu probíhá a na jak kvalitní úrovni.

Problémem pro dosažení kvalitní informovanosti dětí, žáků a studentů je výskyt zdravotně postižených osob ve školách a školských zařízeních.

Školský zákon říká, že: "*Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením mají právo bezplatně užívat při vzdělávání speciální učebnice a speciální didaktické a kompenzační učební pomůcky poskytované školou. Dětem, žákům a studentům neslyšícím a hluchoslepým se zajišťuje právo na bezplatné vzdělávání pomocí nebo prostřednictvím komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob. Dětem, žákům a studentům, kteří nemohou číst běžné písmo zrakem, se zajišťuje právo na vzdělávání s použitím Braillova hmatového písma. Dětem, žákům a studentům, kteří se nemohou dorozumívat mluvenou řečí, se zajišťuje právo na bezplatné vzdělávání pomocí nebo prostřednictvím náhradních způsobů dorozumívání.*" (27)

Pro tyto osoby by bylo vhodné vytvořit materiály obsahující témata z oblasti ochrany obyvatelstva, aby i zdravotně postižení dostali kvalitní informace. Tyto materiály v současné době neexistují. To potvrzuje výzkum Tomáše Mazáka z roku 2015, který potvrdil, že neexistují didaktické pomůcky, speciální učebnice (v Braillově písmě, nahrávky ve znakové řeči) v předmětné oblasti, které by svou formou a obsahem vyhovovaly potřebám zdravotně postižených osob. (35)

Návrh na řešení:

V souvislosti s výše uvedenými problémy navrhuji tato řešení:

- Vést evidenci výskytu zdravotně postižených osob ve školách, školských zařízeních, včetně druhu a rozsahu jejich postižení.
- Zpracovat přehled speciálních škol a počet dětí, žáků a studentů, které tyto školy navštěvují.
- Systematicky kontrolovat průběh a kvalitu výuky zaměřené na problematiku ochrany obyvatelstva.
- Vytvořit materiály pro vzdělávání zdravotně postižených osob v předmětné oblasti, a tím zvýšit ponětí těchto osob o chování v případě vzniku MU s následnou evakuací.

Výše uvedené výsledky zařadit do Havarijního plánu JČK a průběžně je aktualizovat.

3.2.2.2 Sociální zařízení

Popis současného stavu:

Sociální zařízení, je takové zařízení, které poskytuje osobám sociální služby. Problematiku sociálních zařízení upravuje zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, v platném znění. Podle toho zákona je sociální službou myšlená činnost nebo komplex činností, které zajišťují pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Sociální služby musí být prováděny v takovém rozsahu a formě, aby zachovávaly lidskou důstojnost osob a nebyly v rozporu s dodržování základních lidských práv a svobod. Jedná se o sociální poradenství, služby sociální pomoci a služby sociální prevence. Zařízení sociálních služeb poskytují pobytové služby. Tato ubytovací zařízení se dále dělí podle charakteru zařízení na denní stacionáře, týdenní stacionáře nebo domovy. Poskytovat se mohou i ambulantní nebo terénní služby. Zařízení sociálních služeb zahrnuje tyto druhy zařízení: centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním

postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, azylové domy, domy na půl cesty, zařízení pro krizovou pomoc, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, terapeutické komunity, sociální poradny, sociálně terapeutické dílny, centra sociálně rehabilitačních služeb, pracoviště rané péče, intervenční centra, zařízení následné péče. (29)

Dílčí závěr:

Havarijní plán JČK obsahuje komplexní informace o těchto zařízeních. Výčet aktuálních sociálních zařízení je dělen podle jednotlivých ORP. U každého zařízení je pak uvedena adresa zařízení, obsazenost zařízení (děti do 18. měsíce, děti od 18. měsíce do 6 let, děti od 6 - 15 let, dospělí), celková kapacita klientů, počet mobilní/imobilních pacientů, forma sociální služby a počet zaměstnanců. Tyto přehledy ale neuvádí, jestli se v daném zařízení nachází zdravotně postižené osoby, popřípadě počet těchto osob, které by vyžadovali při evakuaci speciální asistenci. Dále se zde neuvádí předpokládaná doba evakuace těchto zařízení, která bude jiná pro každý druh sociálního zařízení. Další aspekt pro plánování evakuace sociálních zařízení je zabezpečení dostatečného počtu dopravních prostředků, které budou evakuovat osoby z těchto zařízení do míst nouzového ubytování. V rámci Bezpečnostního výzkumu VG122 proběhla analýza připravenosti sociálních zařízení a jejich případné evakuace. Z výsledků je patrné, že všichni oslovení poskytovatelé (pět domovů pro seniory) budou potřebovat asistenci a dopravní prostředky pro zvládnutí evakuace. Nemají však přehled ani představu, kolik a jakých dopravních prostředků budou potřebovat. (36)

Další problematikou evakuace sociálních zařízení, je nízká informovanost personálu sociálních zařízení. Z výzkumu Davida Kováče z roku 2015 vyšlo najevo, že informovanost personálu není dostačující, i přes to, že 97 % respondentů svou informovanost o doporučených způsobech chování za vzniku MU hodnotilo pozitivně. (37)

Návrh na zlepšení:

V souvislosti se zabezpečením evakuace sociálních zařízení navrhuji tato opatření:

- Stanovit počet zdravotně postižených osob a druh jejich postižení v sociálních zařízeních.
- Vytvořit přehled o druhu a potřebném počtu dopravních prostředků potřebných k evakuaci jednotlivých sociálních zařízení.
- Zvýšit informovanost personálu sociálních zařízení o správných způsobech chování za vzniku MU.

Výše uvedené výsledky zařadit do Havarijního plánu JČK a průběžně je aktualizovat.

3.2.2.3 Zdravotnická zařízení

Popis současného stavu:

Ve smyslu zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách) se zdravotnickým zařízením rozumí: „*prostory určené pro poskytování zdravotních služeb*“, kdy zdravotní službou je: „*poskytování zdravotní péče zdravotnickými pracovníky, a činnosti vykonávané jinými odbornými pracovníky*“ a zdravotní péčí se rozumí: „*soubor činností a opatření prováděných u fyzických osob za účelem předcházení, odhalení a odstranění nemoci, vady nebo zdravotního stavu, udržení, obnovení nebo zlepšení zdravotního a funkčního stavu, udržení a prodloužení života a zmírnění utrpení, posuzování zdravotního stavu a preventivní, diagnostické, léčebné, léčebně rehabilitační, ošetrovatelské nebo jiné zdravotní výkony prováděné zdravotnickými pracovníky.*“ (38)

Dílčí závěr:

Havarijní plán JČK obsahuje komplexní informace o těchto zařízeních. V Jihočeském kraji se nachází 9 nemocnic, 10 odborných léčebných ústavů (léčebny pro dlouhodobě nemocné, psychiatrické léčebny, hospic), 5 lázeňských zařízení,

1 479 samostatných ambulantních zařízení, 21 zvláštních zdravotnických zařízení (jesle, kojenecké ústavy, dětské domovy, dopravní a zdravotnická záchranná služba). Havarijní plán obsahuje přehled poskytovatelů lůžkové péče v Jihočeském kraji. Výčet aktuálních poskytovatelů zdravotnických zařízení je dělen podle jednotlivých ORP. U každého zařízení je pak uvedena adresa zařízení, lůžková kapacita (děti do 18. měsíce, děti od 18. měsíce do 6 let, děti od 6 - 15 let, dospělí), počet zaměstnanců/lékařů. (18, 39)

Při řešení evakuace těchto zařízení, je nutné brát v potaz dva aspekty. Jedním je samotná evakuace těchto zařízení v případě jejich ohrožení MU a druhým je příjem evakuovaných z jiných zdravotnických zařízení nebo od evakuovaných poskytovatelů sociálních služeb. Tato problematika je natolik obširná a problematická, že jí v rámci bakalářské práce nemohl být věnován větší prostor a z tohoto důvodu bych se ráda touto problematikou zabývala v rámci diplomové práce.

Návrh na zlepšení:

V souvislosti se zabezpečením evakuace zdravotnických zařízení navrhuji tato opatření:

- Analyzovat současný stav připravenosti zdravotnických zařízení z pohledu jejich evakuace.
- Analyzovat současný stav připravenosti zdravotnických zařízení z pohledu příjmu evakuovaných osob z jiných zdravotnických zařízení a od poskytovatelů sociálních služeb, ve kterých se vyskytují zdravotně postižené osoby.

4 DISKUZE

V bakalářské práci jsem se zabývala problematikou evakuace, se zvláštním důrazem na její zabezpečení. Cílem bylo posoudit efektivnost plánovaných evakuačních opatření v Havarijním plánu JČK a navrhnout případná doporučení na zvýšení jejich efektivnosti.

Prvním bodem bylo porovnat Havarijní plán jako celek s vyhláškou 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, v platném znění, jejíž příloha stanoví obsah a formu zpracování havarijního plánu kraje. Po důkladné analýze Havarijního plánu jsem zjistila, že splňuje všechny požadavky uložené výše uvedenou Vyhláškou.

Dále jsem se věnovala Plánu evakuace a zjistila jsem, že tento plán obsahuje všechny náležitosti, které udává vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, v platném znění. V příloze č. 1 této Vyhlášky je uvedeno, co všechno má Plán evakuace obsahovat. Všechny tyto náležitosti (zásady provádění evakuace, rozsah evakuačních opatření, zabezpečení evakuace, orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění a rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace obyvatelstva) plán evakuace obsahuje. Navíc zpracovává oblast týkající se povinností evakuovaných osob. V přílohové části evakuačního plánu dle mého názoru chybí vzor evidenčního listu evakuované osoby a čestné prohlášení, které osoby v případě evakuace vyplňují. Vzor těchto dokumentů je uvedený v Příloze A a Příloze B.

Dále jsem si stanovila několik kritérií, jejichž posouzení byla stěžejní pro naplnění cíle práce a zodpovězení formulované výzkumné otázky. Prvním kritériem bylo posoudit plánovaná opatření z hlediska zabezpečení evakuace. Konkrétně se jednalo o pořádkové, dopravní, zdravotnické zabezpečení, zabezpečení nouzového přežití a mediální zabezpečení evakuace. Další kritérium bylo zaměřené na skupiny obyvatel, pro které se evakuace plánuje přednostně a to jsou děti do 15 let, osoby v sociálních a zdravotnických zařízeních. Přehled těchto kritérií zobrazuje Obrázek 1.

4.1 Zhodnocení současného stavu zabezpečení evakuace

Havarijní plán JČK v Plánu evakuace rozpracovává všechny druhy zabezpečení, která definuje vyhláška Ministerstva č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, v platném znění.

Prvním posuzovaným zabezpečením bylo zabezpečení pořádkové. Plán evakuace v souvislosti s tímto zabezpečením odkazuje na Plán veřejného pořádku a bezpečnosti. Při plánování opatření týkajících se pořádkového zabezpečení se musí vzít v potaz, že se jedná o zabezpečení, jehož cílem je ochrana života a zdraví osob. Z výsledků vyplývá, že hlavní problematikou tohoto zabezpečení je neochota a odmítání osob se evakuovat. Tento fakt potvrzují výsledky dotazníkového šetření Bezpečnostního výzkumu VG122, kdy 1 % dotazovaných odpovědělo, že by se odmítlo evakuovat (20). V souvislosti s tímto problémem vydalo Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky v součinnosti s Policejním prezidiem České republiky Právní stanovisko k pravomocem a postupu odpovědných orgánů při evakuaci obyvatelstva, pokud je tato evakuovanými osobami odmítána. Odmítnutí evakuovat se, může mít fatální důsledky pro ostatní obyvatelstvo. Bude docházet ke zdržování a ohrožování životů osob, které chtějí být evakuovány. Navrhovaným opatřením je vštěpovat informace o zákonné povinnosti občanů a případných následcích při jejím nedodržení a převedení, některých pravomocí příslušníků Policie ČR i na příslušníky HZS ČR, JSDHO a ZZS.

Jako druhé bylo posuzováno dopravní zabezpečení. Zásadním faktem, který vyplývá z výsledků, je diskutovaná procentuální hodnota obyvatelstva, které zvolí vlastní dopravní prostředek v případě evakuace. Havarijní plán počítá se 40-60 %, ale z výzkumu Mgr. Elišky Vítové vyplývá, že vlastní dopravní prostředek zvolí 78 % obyvatel (22). K obdobným závěrům se dospělo v rámci Bezpečnostního výzkumu VG122. Z výsledků vyplynulo, že by se evakovalo vlastními dopravními 56 % dotazovaných (23). Pro plánování dopravního zabezpečení je to zásadní fakt, který může průběh evakuace značně zkomplikovat, z hlediska případného hromadění dopravních prostředků na evakuačních trasách. Bezpečnostní výzkum VG122 potvrdil,

že 78 % dotazovaných nezná evakuační trasy (21). Dalším aspektem pro plánování dopravního zabezpečení je neznalost počtu a výskytu zdravotně postižených osob, pro které bude potřeba zajistit speciální dopravní prostředky. Plán evakuace jasně nestanovuje způsob, jak bude probíhat evakuace těchto osob. Navrhovaným opatřením na zefektivnění dopravního zabezpečení je provést kvalifikovaný odhad počtu zdravotně postižených osob, respektive osob, které by v případě evakuace potřebovaly asistenci za účelem efektivnějšího dopravního zabezpečení evakuace, s cílem zajistit adekvátní dopravní prostředky, které by odpovídaly zdravotním potřebám osob. Dále v Plánu evakuace aktualizovat předpokládaný počet dopravních prostředků potřebných k zabezpečení evakuace a prohlubování znalostí osob o evakuačních trasách.

Třetí v pořadí bylo posouzení zdravotnického zabezpečení evakuace. V Plánu evakuace je zdravotnické zabezpečení charakterizováno jako poskytování laické první pomoci svépomocí a vzájemnou pomocí občanů, a také odborná zdravotnická a lékařská pomoc poskytovaná v průběhu celé evakuace. Další podrobnosti jsou uvedeny v Traumatologickém plánu a částečně také v Plánu hygienických a protiepidemických opatření. Je-li zdravotnické zabezpečení z části založeno na poskytování laické pomoci, předpokládá se, že jsou lidé informováni o správných postupech poskytování první pomoci. Z výsledků ale vyplynulo, že informace občanů o správném poskytování první pomoci nejsou dostačující. To podpořil výzkum Lenky Havlíčkové z roku 2012, který říká, že teoretické znalosti v oblasti první pomoci ovládá pouze 61 % dotazovaných (24). Dále tento fakt potvrzuje výzkum Moniky Michlíčkové z roku 2014, jejíž výzkum uvádí, že správné znalosti a vědomosti o poskytování první pomoci má pouze 60 % dotazovaných respondentů (25). Je potřeba se tedy zaměřit na vzdělávání obyvatel v této oblasti. Velký problém pro plánování zdravotnického zabezpečení vychází z faktu, že v současné době není znám počet ani místo výskytu zdravotně postižených osob, které by potřebovali speciální asistenci, popř. zdravotnickou pomoc při evakuaci. To by mohl vyřešit registr zdravotně postižených osob, ve kterém by byly zdravotně postižené osoby evidovány. Z Bezpečnostního výzkumu VG122 ale vyplynulo, že 88,5 % dotazovaných, by se odmítlo v tomto systému registrovat. Důvodem může být strach o zneužití citlivých údajů o daném postižení těchto osob. Navrhovaná opatření na

zvýšení efektivity zdravotního zabezpečení jsou zvýšit teoretické a praktické znalosti obyvatelstva v oblasti poskytování první pomoci. Zvláštní důraz klást na výuku první pomoci na základních školách. Dále provést odhad počtu osob (osoby zdravotně postižené), které by v případě evakuace potřebovaly zdravotnickou péči nebo asistenci. V neposlední řadě je to vštěpování informací o pozitivních stránkách evidence v registru.

Dále bylo posuzováno zabezpečení nouzového přežití. Havarijní plán JČK tuto problematiku řeší podrobněji v Plánu nouzového přežití. Cílem nouzového přežití je zabezpečit základní životní potřeby obyvatelstva. Problémem při plánování zabezpečení nouzového přežití jsou specifické požadavky obyvatelstva na ubytování, stravování a zdravotnickou péči. Výsledky Bezpečnostního výzkumu ukazují, že 84 % dotazovaných, by nepožadovalo specifické podmínky pro nouzové ubytování. Specifické podmínky byly požadovány z hlediska stravy a z důvodu zdravotního omezení respondentů (alergie na potraviny, konkrétní potravinové doplňky, zdravotní omezení - diabetes mellitus). Dalším aspektem je potřeba znát místo, kam by se lidé v případě evakuace evakovali. Z Bezpečnostního výzkumu vyplývá, že 62 % dotazovaných by se evakovalo k příbuzným, ke známým nebo na vlastní rekreační chaty (21). Pro zefektivnění plánování navrhuji provést analýzu specifických potřeb ubytování a stravování obyvatel a zajistit orientační počet osob, pro které by byla potřeba zajistit nouzové ubytování.

Jako poslední bylo hodnoceno mediální zabezpečení. Problematika mediálního zabezpečení je v Havarijním plánu JČK řešena v Plánu varování a Plánu komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky. I v souvislosti s mediálním zabezpečením, je potřeba řešit otázku zdravotně postižených osob. Není znám počet ani místo výskytu těchto osob a v současné době neexistuje způsob, jak efektivně varovat osoby s tímto postižením. Spoléhá se tedy na pomoc ostatních obyvatel, kteří mají přehled o těchto osobách ve svém okolí a mohou jim předat informaci o hrozícím nebezpečí. Další problém nastává v případě, že lidé neznají správné chování v případě zaznění Všeobecné výstrahy. Bezpečnostní výzkum uvádí, že jen 78 % odpovědělo na otázku co by dělali v případě zaznění Všeobecné výstrahy správně (26). Druhou nejvíce

označovanou odpovědí bylo, že by vyšli před dům a zjistili co se děje. Takto odpovědělo 10 % dotázaných (26). Informovanost obyvatel v této oblasti není dobrá. Pro zefektivnění mediálního zabezpečení navrhuji vytvořit materiály týkající se oblasti evakuace pro zdravotně postižené osoby, které by svým obsahem a formou odpovídaly zdravotnímu postižení (videonahrávky ve znakové řeči, pokyny pro obyvatelstvo v Braillově písmu) a systematicky vzdělávat osoby již od útlého věku v oblasti ochrany obyvatelstva.

4.2 Zhodnocení posouzení evakuace u vybraných skupin obyvatelstva

Dalším kritériem bylo hodnocení evakuace vybraných skupin obyvatelstva, pro které se evakuace plánuje přednostně. Jednalo se o děti do 15 let, osoby v sociálních a zdravotnických zařízeních. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva mezi vybrané skupiny obyvatelstva řadí také zdravotně postižené osoby a doprovod těchto osob. V bakalářské práci nebyly tyto skupiny podrobněji rozebrány. Důvodem byla neznalost přehledu o počtu a výskytu zdravotně postižených osob a předpoklad, že osoby, které budou děti do 15 let, osoby v sociálních a zdravotnických zařízeních doprovázet, budou osoby zdravé, bez potřeby další pomoci.

Z výsledků vyplývá, že velkým problémem při plánování zabezpečení evakuace jsou zdravotně postižené děti, žáci nebo studenti nacházející se ve školách nebo školských zařízeních. Havarijní plán obsahuje kvalitně zpracované přehledy o MŠ, ZŠ a SŠ v Jihočeském kraji. V současné době se na území kraje vyskytuje 314 MŠ, 255 ZŠ a 91 SŠ (31). Není zde ale uvedené, zda se v těchto objektech nacházejí osoby zdravotně postižené a druh jejich postižení. Tento fakt může zásadně ovlivnit proces evakuace z hlediska dopravního zabezpečení, zdravotního zabezpečení i zabezpečení nouzového přežití těchto osob. Pro zvýšení efektivity navrhuji vést evidenci zdravotně postižených osob ve školách, školských zařízeních, včetně druhu a rozsahu jejich postižení. Dále věnovat zvláštní pozornost speciálním školám a počtu dětí, žáků

a studentů, kteří tento druh škol navštěvují. Tyto informace zařadit do Havarijního plánu a pravidelně je aktualizovat.

Důležitou roli při zabezpečení evakuace hraje informovanost dětí, žáků a studentů o doporučeném chování při vzniku MU. Z výsledků vychází, že problémem pro dosažení kvalitní informovanosti dětí, žáků a studentů je výskyt zdravotně postižených osob ve školách a školských zařízeních. V současné době neexistují výukové materiály pro zdravotně postižené osoby, které by je vzdělávali v dané oblasti. To potvrzuje i výzkum Tomáše Mazáka z roku 2015, který potvrdil, že neexistují didaktické pomůcky, speciální učebnice (v Braillově písmě, nahrávky ve znakové řeči) v předmětné oblasti, které by svou formou a obsahem vyhovovaly potřebám zdravotně postižených osob (35). Pro zvýšení informovanosti dětí, žáků a studentů navrhuji více dbát na předávání informací o dané problematice dětem již od útlého věku. Systematicky kontrolovat průběh a kvalitu výuky zaměřené na problematiku ochrany obyvatelstva. Vytvořit materiály pro vzdělávání zdravotně postižených osob, a tím zvýšit ponětí těchto osob o chování v případě vzniku MU s následnou evakuací.

Evakuace se přednostně plánuje pro sociální zařízení. Havarijní plán JČK obsahuje kvalitní informace o těchto zařízeních. Výčet aktuálních sociálních zařízení je dělen podle jednotlivých ORP. U každého zařízení je pak uvedena adresa zařízení, obsazenost zařízení (děti do 18. měsíce, děti od 18. měsíce do 6 let, děti od 6 - 15 let, dospělí), celková kapacita klientů, počet mobilní/imobilních pacientů, forma sociální služby a počet zaměstnanců. Stěžejním problémem pro plánování evakuace je neznalost zdravotně postižených osob, popřípadě počet těchto osob, které by vyžadovaly při evakuaci speciální asistenci, není stanovená předpokládaná doba evakuace těchto zařízení a počet dopravních prostředků potřebných pro efektivní zvládnutí evakuace. Jedna z otázek dotazníkového šetření Bezpečnostního výzkumu se zabývala připraveností sociálních zařízení na evakuaci. Z výsledků je patrné, že všichni oslovení poskytovatelé (pět domovů pro seniory) budou potřebovat asistenci a dopravní prostředky pro zvládnutí evakuace, ale zároveň neví, kolik a jakých dopravních prostředků budou potřebovat (36). Dalším problémem je nedostačující informovanost personálu sociálních zařízení, což potvrdil i výzkum Davida Kováče z roku 2015 (37).

V souvislosti se zabezpečením evakuace sociálních zařízení navrhuji stanovit počet zdravotně postižených osob a druh jejich postižení v sociálních zařízeních. Vytvořit přehled o druhu a potřebném počtu dopravních prostředků potřebných k evakuaci jednotlivých sociálních zařízení. Výše uvedené hodnoty by bylo vhodné zařadit do Havarijního plánu JČK a průběžně je aktualizovat.

Posledním kritériem byla zdravotnická zařízení. Z výsledků vyplynulo, že se jedná o velmi komplikovanou problematiku. Havarijní plán JČK obsahuje komplexní informace o těchto zařízeních a přehled poskytovatelů lůžkové péče v Jihočeském kraji. Pro efektivní naplánování zabezpečení evakuace těchto zařízení se musí brát v potaz dva aspekty. Jedním aspektem je samotná evakuace těchto zařízení v případě, kdy jsou ohrožena MU. Druhým aspektem je příjem evakuovaných z jiných zdravotnických zařízení nebo od evakuovaných poskytovatelů sociálních služeb. V souvislosti se zabezpečením evakuace zdravotnických zařízení navrhuji analyzovat současný stav připravenosti zdravotnických zařízení z pohledu jejich evakuace a analyzovat současný stav připravenosti zdravotnických zařízení z pohledu příjmu evakuovaných osob z jiných zdravotnických zařízení a od poskytovatelů sociálních služeb, ve kterých se vyskytují zdravotně postižené osoby.

5 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo posoudit efektivnost plánovaných evakuačních opatření v Havarijním plánu JČK a navrhnout případná doporučení na zvýšení jejich efektivnosti. Bylo stanoveno několik kritérií, pro zhodnocení současného stavu evakuačních opatření. Prvním kritériem bylo posouzení aktuálního stavu zabezpečení evakuace. Konkrétně se jednalo o pořádkové, dopravní a zdravotnické zabezpečení, zabezpečení nouzového přežití a mediální zabezpečení. Druhým kritériem bylo posouzení zabezpečení evakuace u vybraných skupin obyvatelstva, tedy děti do 15 let a osoby v sociálních a zdravotnických zařízeních. Otázka evakuace zdravotně postižených osob nebyla v práci řešena. Z rozboru dílčích částí zabezpečení evakuačních opatření vyplynulo, že právě neznalost výskytu těchto osob tvoří největší problém. Dále nebyla řešena problematika zabezpečení doprovodu osob, pro které se také evakuace plánuje přednostně, jelikož se předpokládá, že se bude jednat o osoby zdravé, které nebudou vyžadovat speciální pomoc při evakuaci.

Na začátku byla formulována výzkumná otázka: Jaký je současný stav plánovaných opatření v rámci Plánu evakuace, jako nedílné součásti Havarijního plánu Jihočeského kraje? Z výsledků vyplývá, že současný stav plánovaných opatření v Plánu evakuace je z pohledu prvního i druhého kritéria efektivní, neboť je v souladu s platnou legislativou. Současně byly nalezeny slabé stránky, které by vedly ke zefektivnění plánovaných opatření. Jejich přehled je zobrazen v Tabulce 1. Při zjištění nedostatků bylo cílem práce navrhnout případná opatření na zefektivnění plánovaných opatření. Navrhovaná opatření jsou shrnuta v Tabulce 2.

Tabulka 1 Slabé stránky zabezpečení evakuace

Kritérium		Slabé stránky
Zabezpečení evakuace	pořádkové	neochota a odmítnutí se evakuovat ze strany obyvatelstva
		nedostačující kompetence zasahujících složek (HZS ČR, JSDHO, ZZS)
	dopravní	neznalost počtu a výskytu zdravotně postižených osob
		neaktuální procentuální hodnota počtu osob, které by v případě evakuace využily vlastní dopravní prostředky
		samovolná evakuace a neznalost tras
	zdravotnické	špatná úroveň poskytování laické první pomoci
		neznalost počtu a výskytu zdravotně postižených osob
	nouzového přežití	neznalost počtu osob, které by v případě evakuace využily vlastní místa nouzového ubytování namísto smluvně zajištěných
		neznalost specifických potřeb osob na nouzové stravování (potravinová alergie atd.)
	mediální	chybějící systém varování zdravotně postižených osob, které by svým obsahem a zejména formou odpovídaly jejich potřebám (Braillovo písmo, znaková řeč)
		nedostatečná informovanost osob o doporučeném způsobu chování za MU
Zabezpečení u vybraných skupin obyvatelstva	děti do 15 let	neznalost počtu a výskytu zdravotně postižených osob ve školách
		neznalost počtu speciálních škol
		chybějící systém kontroly výuky v oblasti ochrany obyvatelstva
		chybějící výukové materiály pro vzdělávání zdravotně postižených osob které by svým obsahem a zejména formou odpovídaly jejich potřebám (Braillovo písmo, znaková řeč)
	sociální zařízení	neznalost počtu zdravotně postižených osob a druhu jejich postižení
		špatná informovanost personálu
	zdravotnická zařízení	neznalost současného stavu připravenosti těchto zařízení na evakuaci
		neznalost současného stavu připravenosti těchto zařízení na příjem evakuovaných osob z jiných zdravotnických zařízení nebo od poskytovatelů sociálních služeb

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 2 Přehled návrhů na zlepšení

Kritérium		Návrhy na zlepšení
Zabezpečení evakuace	pořádkové	Vštěpovat informace o zákonné povinnosti občanů a případných následcích při jejím nedodržení.
		Převést některé kompetence příslušníků Policie ČR i na další zasahující složky (HZS ČR, JSDHO, ZZS), které se mohou s problematikou odmítnutí evakuace setkat.
	dopravní	Provést odhad počtu zdravotně postižených osob, respektive osob, které by v případě evakuace potřebovaly asistenci za účelem efektivnějšího dopravního zabezpečení evakuace s cílem zajistit adekvátní dopravní prostředky, které by odpovídaly zdravotním potřebám osob.
		V Plánu evakuace aktualizovat předpokládaný počet dopravních prostředků potřebných k zabezpečení evakuace.
		Vštěpovat informace o problému samovolné evakuace a neznalosti evakuačních tras evakuovaným osobám.
	zdravotnické	Zvýšit teoretické a praktické znalosti obyvatelstva v oblasti poskytování první pomoci. Zvláštní důraz klást na výuku první pomoci na školách.
		Provést odhad počtu osob (osoby zdravotně postižené), které by v případě evakuace potřebovaly zdravotnickou péči nebo asistenci. Tyto osoby popřípadě evidovat v jednotném systému.
		Vštěpovat informace o pozitivních stránkách evidence v systému.
	nouzového přežití	Provést analýzu specifických potřeb osob na místa nouzového ubytování a stravování.
		Zjistit orientační počet osob, pro které by bylo potřeba zajistit nouzové ubytování.
mediální	Vytvořit materiály týkající se oblasti evakuace pro zdravotně postižené osoby, které by svým obsahem a formou odpovídaly zdravotnímu postižení (videonahrávky ve znakové řeči, pokyny pro obyvatelstvo v Braillově písmu).	
	Systematicky vzdělávat osoby již od útlého věku v oblasti ochrany obyvatelstva.	
Zabezpečení u vybraných skupin obyvatelstva	děti do 15 let	Vést evidenci výskytu zdravotně postižených osob ve školách, školských zařízeních, včetně druhu a rozsahu jejich postižení
		Zpracovat přehled speciálních škol a počet dětí, které tyto školy navštěvují.
		Systematicky kontrolovat průběh a kvalitu výuky zaměřené na problematiku ochrany obyvatelstva.
		Vytvořit materiály pro vzdělávání zdravotně postižených osob, a tím zvýšit ponětí těchto osob o chování v případě vzniku MU s následnou evakuací.

	sociální zařízení	Stanovit počet zdravotně postižených osob a druh jejich postižení v sociálních zařízeních.
		Vytvořit přehled o druhu a potřebném počtu dopravních prostředků potřebných k evakuaci jednotlivých sociálních zařízení.
		Zvýšit informovanost personálu sociálních zařízení o správných způsobech chování za vzniku MU.
	zdravotnická zařízení	Analyzovat současný stav připravenosti zdravotnických zařízení z pohledu jejich evakuace.
		Analyzovat současný stav připravenosti zdravotnických zařízení z pohledu příjmu evakuovaných osob z jiných zdravotnických zařízení a od poskytovatelů sociálních služeb, ve kterých se vyskytují zdravotně postižené osoby.

Zdroj: vlastní výzkum

6 POUŽITÁ LITERATURA

1. Česká republika. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, v platném znění.
2. Česká republika. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: *Sbírka zákonů*. 2002.
3. Evakuace. *Ochrana obyvatelstva* [online]. Centrum pro bezpečný stát o.s., 2015 [cit. 2015-12-27]. Dostupné z: <http://www.ochranaobyvatel.cz/codelat-info/>
4. Objektová evakuace: Bojový řád jednotek požární ochrany- taktické postupy zásahu. In: *Ministerstvo vnitra- generální ředitelství HZS České Republiky*. 2011. Dostupné z: <http://metodika.ca hd.cz/bojovy%20rad/Ob.05%20Objektova%20evakuace.pdf>
5. Základy medicíny katastrof: *Rozdělení evakuace*. [online]. [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://zsf.sirdik.org/kapitola3/3-1-4-evakuace-obyvatelstva>
6. FOLWARCZNY, Libor a Jiří POKORNÝ. *Evakuace osob*. 1. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006, 125 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 80-866-3492-2.
7. HORÁK, Rudolf. *Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu: [prevence řešení mimořádných krizových situací]*. 4. Praha: Linde, 2011, 456 s. ISBN 978-80-7201-827-7.
8. SMETANA, Marek, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Danuše KRATOCHVÍLOVÁ. Havarijní plánování: varování, evakuace, poplachové plány,

- povodňové plány. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, 166 s. ISBN 978-80-251-2989-0.
9. KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, 140 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 80-866-3470-1.
  10. Plošná evakuace. *Bojový řád jednotek požární ochrany –taktické postupy zásahu*. In: *Ministerstvo vnitra- generální ředitelství HZS České Republiky*. 2011 Dostupné z: file:///C:/Users/goga/Downloads/obr4fe82003e5ca0.pdf
  11. Česká republika. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In: *Sbírka zákonů*. 2001.
  12. Česká republika. Vyhláška státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 307/2002 Sb. o radiační ochraně. In: *Sbírka zákonů*. 2002
  13. Česká republika. Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon). In: *Sbírka zákonů*. 1997.
  14. Česká republika. Vyhláška č. 246/2001 Sb. o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru. In: *Sbírka zákonů*. 2001.
  15. Česká republika. Vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu. In: *Sbírka zákonů*. 2002
  16. Česká republika. Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými

- směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií) In: *Sbírka zákonů*. 2015
17. Česká republika. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2001.
  18. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR JIHOČESKÉHO KRAJE. *Havarijní plán Jihočeského kraje*. 2014.
  19. Česká republika. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky In: *Sbírka zákonů*. 2008
  20. FREITINGER SKALICKÁ, Zuzana, Renata HAVRÁNKOVÁ, Josef ŠTOREK, Blanka DOČEKALOVÁ, Libor LÍBAL. *Etické otázky evakuace v zónách havarijního plánování*. In Zborník 10. Medzinárodnej vedecko-odbornej konferencie Manažment - Teória, výučba a prax 2015. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2015, s. 50, ISBN 978-80-8040-516-8
  21. CHARVÁTOVÁ Marie, Lenka BREHOVSKÁ, Libor LÍBAL: *Zvláštnosti chování obyvatelstva v případě evakuace. Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí*, Fakulta bezpečnostného inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, 2015, str. 210-212; ISBN 978-80-554-1024-1
  22. VÍTOVÁ, Eliška. *Stanovení počtu obyvatelstva, které se bude, v případě závažné mimořádné události nebo krizové situace, samovolně evakuovat*. Zdravotně sociální fakulta, 2010. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Ing. Ladislav Karda
  23. KARDA Ladislav, Libor LÍBAL. *Jak se budou evakuovat obyvatelé v obou zónách havarijního plánování jaderných elektráren v ČR*. In Zborník 10. Medzinárodnej

vedecko-odbornej konferencie Manažment - Teória, výučba a prax 2014. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2014, ISBN 978-80-8040-496-3.

24. HAVLÍČKOVÁ, Lenka. *Úroveň znalostí veřejnosti o poskytování první pomoci*. Západočeská univerzita v Plzni, 2012. Bakalářská práce. Vedoucí práce Mgr. Věra Zemanová
25. MICHLÍČKOVÁ, Monika. *Úroveň znalostí první pomoci u široké veřejnosti*. Zlín, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce RNDr. Zdeněk Šafařík, Ph.D.
26. BREHOVSKÁ, Lenka, Zuzana FREITINGER SKALICKÁ, Marie CHARVÁTOVÁ, Ladislav KARDA a Libor LÍBAL. *Population Protection According to Population Differentiation with Emphasis on Environment Health. RECENT ADVANCES in ENVIRONMENT, ECOSYSTEMS and DEVELOPMENT: Proceedings of the 13th International Conference on Environment, Ecosystems and Development (EED '15)*. Kuala Lumpur, Malaysia, 2015. ISBN 978-1-61804-301-6.
27. Česká republika. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) In: *Sbírka zákonů*. 2004
28. Česká republika. Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích In: *Sbírka zákonů*. 2000
29. Česká republika. Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných In: *Sbírka zákonů*. 2005

30. Česká republika. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách In: *Sbírka zákonů*. 2006
31. Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2014/2015 [online]. Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Jihočeského kraje, 2016 [cit. 2016-04-13] Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/281/koncepce_z_oblasti_vychovy_vzdelavani_a_sportu.htm
32. Začlenění tématik „Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova“ do studijních programů pedagogických fakult. Ministerstvo zdravotnictví České republiky [online]. 2011 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/zacleneni-tematik%E2%80%9Eochranacloveka-za-mimoradnych-udalostipece-o-zdravi-a-dopravni-vychovado-studijnichprogramu-pedagogickych-fakult_5561_3.html
33. Začlenění problematiky v současných RVP ZV. In: Metodický portál [online]. 2012 [cit.2016-04-13]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/16451/PODKLADY-K-VYUCE-TEMATOCHRANY-CLOVEKA-ZA-BEZNYCH-RIZIK-A-MIMORADNYCH-UDALOSTI-V-ZAKLADNICH-SKOLACH.html/>
34. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. In: *Výchova a vzdělávání obyvatelstva* [online]. © 2015 [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/podklady-a-ebnice.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
35. MAZÁK Tomáš, *Program výchovy a vzdělávání občanů v oblasti ochrany obyvatelstva se zvláštním důrazem na zdravotně postižené osoby*. Zdravotně sociální fakulta. 2015. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

36. BREHOVSKÁ Lenka. *Plánování evakuace u sociálních zařízení v Zónách havarijního plánování jaderných zařízení.. TRILOBIT* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. ISSN 1804-1795. Dostupné z: <http://trilobit.fai.utb.cz/planovani-evakuace-u-socialnich-zarizeni-v-zonach-havarijniho-planovani-jadernych-zarizeni>
37. KOVÁČ David. *Problematika evakuace zdravotně postižených osob*. Zdravotně sociální fakulta , 2015. Bakalářský práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
38. Česká republika. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In: *Sbírka zákonů*. 2011
39. ZDRAVOTNICKÉ STATISTIKY. *Síť zdravotnických zařízení 2013* [online]. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. Praha 2: ÚZIS ČR, 2013 [cit. 2016-04-24]. ISBN 978-80-7472-141-0. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-zarizeni/zdravotnicka-zarizeni-cr>

7 PŘÍLOHY

Příloha A - Evidenční karta

Příloha B - Čestné prohlášení evakuované osoby

Příloha A - Evidenční karta

Jméno:	
Příjmení:	
Datum narození:	
Trvalé bydliště	
Kraj:	
Obec s rozšířenou působností:	
Obec:	
Ulice:	
Číslo popisné:	
Číslo orientační:	
Název příjmové obce (vyplní personál přijímacího střediska):	

Příloha B - Čestné prohlášení evakuované osoby

Název obce odkud se evakuace provádí: .....

Jméno: .....

Příjmení: .....

Datum narození: .....

Trvalé bydliště: .....

Název příjmové obce (vyplní personál přijímacího střediska):
.....

Praktický lékař, u kterého jste registrován/a:	Jméno a příjmení:	
	Adresa:	
Léčíte se na infekční onemocnění?	Ano	Ne
	Pokud ano, uveďte jaké:	
Bylo Vám nařízeno karanténní opatření?	Ano	Ne
	Pokud ano, pak kým a pro jaké onemocnění:	
	Lékař:	
	Zdravotnické zařízení:	
	Onemocnění:	
Byl/byla jste v kontaktu s nemocnou osobou nebo osobou podezřelou z nákazy?	Ano	Ne
	Pokud ano, uveďte pro jaké onemocnění:	

Prohlašuji, že na otázky jsem odpověděl pravdivě.

Podpis: .....